

MARCOS

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mi
ts'utho da zoh ra Hmu

1 Ja ua rá mbüdi ran ho
ma'da'yo nangue'a ra
Jesucristo, rá Ts'unt'u Oja. ²Bin ja
a mán t'o't'i 'bú maya'bú bú ja rá
söcuá Oja 'bú mí 'yena:

Nugä ga pëhn'na n'da mam
'behni dim 'bet'o bú gni mba.
Nu'a da xih yú ja'i da döp'ele,
bi 'yëmp'a rá Ts'unt'u.

³Ne'a ra pöngahya Isaías bi ma
nguehna rá m 'behni 'bú mi 'yena
ngue:

N'da ra ja'i din ya nts'edi bú ja
ra döpo ngue da 'yena:

“Damin sähu ga simhbú ra hmu
mi ts'utho da zöcuá,

Dami hoc ni mbüihú ga tömhbü
xün ho,” da 'yën a mam
'behni, i ën Oja, bi 'yën'a ra
Isaías.

⁴Ne gue'a ra Xuua bi 'yo't' ran
xixya bú ja ra döpo bi man Oja
maya'bú. Nu ra Xuua bi xih yú ja'i
din xixya to'o di päh yün 'yomfëni
ne da mba ma punbi yú ts'oqui
büya. ⁵Gätho yú ja'i mi 'büpü ra
xequi Judea, nëpü ra dähnihi

Jerusalén, bi zöm bú i ö't' ran xixya
ra Xuua. Ne nu'u 'da bi päh yün
'yomfëni ne bi mam büya ngue
hingui ho 'be'a xí 'yo't'e. Ne bi mba
ma xixyába bú ja ra dätthe Jordán
u büya.

⁶Nu ra Xuua mí he n'da ra
mbapahni án t'öt'e ngue yú xingu
yü camello ne mi ja rán güt'i ra
xifani. Ne hönt'u yü t'axi nán sihme
ne ra t'afi t'asa döpo. ⁷Ne bi 'yena:

—Ba epü n'da man'da ja rá ts'edi
xinda guecä, hin dí sücä tengu a.

⁸Nugä xtá xixya ahü nangue ra
dehe thoho, pë nu'a di 'da'ahü rá
Hogandähi Oja, bi 'yëmb yü ja'i a
ra Xuua.

Bi mba ma xixyábi ra Jesús

⁹Ne nu yü pa bi 'yo't' ran xixya ra
Xuua, bi nëxpü ra hnini Nazaret ra
Jesús, ngue ra xequi Galilea. Ne bi
zöm bú ra Jesús bin xixyá'a büya
bü ja ra dätthe Jordán. Gue'a ra
Xuua bi 'yo't' ran xixya. ¹⁰Ne nu'bü
mí böxpü ja ra dehe büya 'bex bi
nu bi xoh mahëts'i ne bá çäh rá
Hogandähi Oja, tengu n'da ra t'azü,
bi zöpü 'bäh ra Jesús. ¹¹Ne bi t'ö a
n'da ra nde mahëts'i bi 'yena:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huç'i i ne dín numanho i, bi 'yɛn a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'äp rá mbúi bu ma'ueni

¹²Ne nubuya nu rá Hogandahi Oja 'bex bi bɛnbi da mba bu ma'ueni a ra Jesús. ¹³Ne nyote pa bim 'bɛpɛ ne nyote xui. Ne nu ra zĩthu ra Satanás bi zäp rá mbúi a ra Jesús gätho yu pa bim 'bɛpɛ, ne mí 'buhmbu bu yu zate. Pɛ bi mbäx'u yám 'behni Oja mahɛts'i a ra Jesús 'be'a gä bi nu bu.

Nu ra Jesús bi dɛ'mi bi man a rá m hma bu ja yu hnini

¹⁴Ya xí jot'a fädi ra Xuua Nxixya 'bu mi bɛm bu ra Jesús bu ra xɛqui Judea, bi mba bu Galilea. Ne bi mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'bɛpɛ dí manda rá ts'edi Oja n'da. ¹⁵Ne bi 'yɛmb yu ja'i:

—Mi ts'ũtho da zɔn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja, dami päh nin 'yomfɛnihɛ, damin unsehɛ di manda ahɛ Oja 'dahma din ja ahɛ ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'bu mí 'yɛmp'u yu ja'i.

Ra Jesús bi zohni goho yu mbahua

¹⁶N'da ra pa mi 'yo bu a ra Jesús bu ndendädehe t'ɛmbi Galilea. Ne nubuya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yohu i Andrés a, mi enxit'a bu ja ra däddehe u, ngue yá 'bɛfi yu mbahua u. ¹⁷Ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tɛngau i ga ja aui gui xihmi yu ja'i da 'yɛc'yɛigui tengu thoho bu gní theui yu huä ngubu guí øt'ui, bi 'yɛmp'u.

¹⁸'Bex bi hyɛpɛ yá xit'a buya ne bi denní.

¹⁹Ne xø bi thogui bin 'yo mi ts'u ne bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yohu i Xuua a, gätho u yoho yá ts'unt'u ra Zebedeo u. Mi hubu ja yá mbosa u, midi hoc yá xit'a. ²⁰Ne xø bi xifi da den'du. 'Bex bi den'du buya bi zopɛ rá ta bu ja ra mbosa u buya ne yá mbefi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zĩthu

²¹Ne nubuya nu ra Jesús bi yũthu bu ja ra hnini Capernaum u xí tenni. Nu ra pa ran säya mí cɛrpɛ ja ra nijä ne mi xänba bu yu ja'i.

²²Ne nu'u buya, ɛmme bi hyonya thoho 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xun ho ne hinga ngubu mí man u ma xänbate sehɛ ngue dyu israelhe, dyú judíohe. 'Bex gue bi pädi ja rán t'ɛdi ra Jesús. ²³Ne mi 'bɛpɛ n'da ran 'yohu n'youi ra zĩthu ne nts'edi bi mbah pɛya, bi 'yɛna:

²⁴—'Be'a guí nde gui 'yørcahe grá Jesús, grá mɛngu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí pädi gue'e rá Thahni i Oja gue xun hotho, bi 'yɛna.

²⁵Pɛ nu ra Jesús bi dämhyä ra zĩthu, bi 'yɛmbi:

—Daman hɛ, dami pøm bu ja rá mbúi na ran 'yohu, bi 'yɛmbi.

²⁶Nu ra zĩthu buya nts'edi bi huä'ts'a ran 'yohu, nts'edi bi mbafi, ne bi bɛm buya. ²⁷Gätho bi hyonya thoho u 'bɛpɛ ne bin 'yɛmzɛhe u:

—'Be'a nam bøn'a dí nuhɛ ya. 'Be'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'ɛdi na i sɛh yu zĩthu ne i su u, bin 'yɛmzɛhe u.

²⁸Ne 'bexque 'dahmantho bi hman bu gätho ra häi Galilea 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹Nu'bu mi bøm bu ja ra nijá a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhbü bu rá ngu ra Simón. ³⁰Ne nu'a rá suto ra Simón 'bem bu rá oi, i hëmb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹Ne bi nu bu i 'ben'a ra xisu büya, bi benba rá 'ye ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin hapü xün'ü, ne 'bex bi zä bi hoc yün sihme büya.

Ra Jesús bi hoqui xün ngu yu hyenni

³²Ne nu'bu mí yüh ra hyadi gätho ü mi ü bá ts'inba a ra Jesús bu mi 'bui, ne ü min 'yohü ra zïthu bá ts'inbi. ³³Bim peti bu ja ra goxthi gätho yu jã'i 'bapü ja ra hnini. ³⁴Gätho na ngu yu hyenni bi hoqui, ne bi hyønba thi yu zïthu min 'yohü ü 'da. Ne nu yu zïthu, emme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pe nu ra Jesús him bi japi din yã ü.

Nu ra Jesús bi xänba yu jã'i bu ra xequi Galilea

³⁵Ne nu'bu mi ts'ütho da hyax büya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bu ja ra hnini, bi mba bu ma'ueni bin yaui Ojá. ³⁶Ne nu'bu mi hyats'i xün ho büya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'ü mi'da mi 'bühmbü bi mbähä da hyomhbü ra Jesús. ³⁷Pe nu'bu mí djm büya, bi 'yëmbi: —Mbähä bu ja ra ngu nguetho gätho yu jã'i hon'a bu mahøn'a, bi 'yëmbi.

³⁸—Hin'na, pe man'da xün ho 'bu ga mbähä bu ja mi'da yu hnini, nepü ga mangä bu mam hman bu, nguetho gue'a bá ëcä u a, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁹'Bex bi mbähä büya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man räm hman Ojá bu ja yu nijá ne bi hyøn'a thi yu zïthu mín 'yohü 'da yu jã'i bu bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohü mi hëmb ra t'axca'ya

⁴⁰Ne bi zøm bu n'da ran 'yohü bu 'bäh ra Jesús, i hëmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'läp ra mate, bi 'yëna:

—Nu'bu ni pähä da zä gui hogui ts'ü, bi 'yëmbi.

⁴¹Bin yeh rá mbui ra Jesús, bi dä'a ra hyenni, ne bi 'yëmb büya:

—I jagä ra pähä da yän'a ya, bi 'yëmbi.

⁴²'Bex bim 'be'ü yu 'ya mi hëmbi.

^{43,44}Nu ra Jesús büya, nts'edi bi hecpi ne bi 'yëmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupü 'büh ra mbäjä, gui un bu n'da ra 'bøts'e i man rán t'ëdi ra Moisés da hyäxpü n'da 'bu ya bi yän ra t'axca'ya, ne da fäh büya ngue bi zä i, bi 'yëmbi.

Ne bi xifi da mba büya. ⁴⁵Pe nu ran 'yohü 'bu mi bøm bu bi mbüdi emme mma. Ne bi xih yu jã'i 'be'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yärpü ja yu hnini ne 'yotho bu ma'ueni nguetho emme bi muns yu jã'i 'bu i cürpü ja ra hnini. Pe guehma xün ngu yu jã'i mi zøm bu hapü mi 'yo ngue høn bu go hapü ní nets'i.

Bi hoc'a n'da ra jã'i mi ts'a rá jã'i

2 Nu'bu mi tho i ts'ü 'da yu pa bi yät mahøn'a bu Capernaum ra Jesús. Nu'bu mí 'yøh yu jã'i ngue 'bapü ja ra ngu, ²'bexque xün

ngu bi zòm bu yu ja'i gue'bu go mi yurü mbo ra ngu nepü thi. Nu ra Jesús büya, bi xih rá m hman Oja ü yu ja'i. ³Ne nubüya, bi zòm bu 'da yün 'yohü i tu n'da ra hyenni ngue mí ts'a rá ja'i. Goho ma 'yohü ü yün dute. ⁴Ne hingui sä da thopü 'büh ra Jesús nguetho mi dü bu yu ja'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xequi ra 'bet'e, bi çamp'ü a ra hyenni con rá 'beza. ⁵'Bex bi bañ ra Jesús ngue mi pa ü ngue i jase rá ts'edi, ne bi 'yemp'a ra hyenni büya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xüm pun'ni i, bi 'yembi.

⁶Ne nu'ü 'da yu xänbate nija, mi hupü. Ne nu'bu mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷bi 'yense mbo yú mbüi n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengü na. Pe hingui numansu Oja na, njo'o n'da ra ja'i da zä di punba yú ts'oqui n'da, hinda hønt'a Oja,” bi 'yense yú mbüi ü. ⁸Pe nu ra Jesús 'bexque bi bañho 'be'a mben ü, ne bi 'yemp'ü:

—Hanja ngubü guím bëmhbü mbo ni mbüihü. ⁹Ha guím bëmhbü ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yohü ngue rá ts'oqui ya xüm punbi. Ha guím bëmhbü man'da xquí pañmbü ngue i ja ma ts'edi 'bü ga xifi da ndants'i, da gañ rá fiñi din 'yo. ¹⁰Pe nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ahü ya i ja man t'edi ua ja ra häi ngue ga punba yú ts'oqui n'da ra ja'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yohü ya, bi 'yæn a ra Jesús.

Ne nubüya, bi 'yemp'a mí ts'a rá ja'i:

¹¹—Nu'i, dí xi i, ndants'i, çax ni fiñi, ni mba ni ngu, bi 'yembi.

¹²Nubüya, 'bex bi ndants'i, bi gañ rá fiñi, bi bøm bu i ja ra ngu. Ne bi

nu ü gätho mi 'bupü. Ne bi hyonya thoho ü. Jannangue a bi 'yæspa Oja ü büya ne bi 'yæn ü:

—Njam'bu xtá nuhü tengü a bin ja ya, bi 'yæn ü.

Nu ra Leví 'bex bi den'na ra Jesús

¹³M'bejua büya xø bi mba mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne mi søm bu yu ja'i ne mi xänba bu ü. ¹⁴Nu'bu mi thopü 'bü a ra Leví, i hupü ja rá mexa gue'a ra hyaçahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'ünt'ü ra Alfeo a. Nu ra Jesús büya bi 'yembi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants'a ra Leví büya, bi denni.

Jesús bin sihmehü yu ts'om'bäi

¹⁵Ne bin sihmehü ra Jesús ne yú xädi bu ja rá ngu a ra Leví. 'Darpü bin sihmehü 'da yu ziyate hyaçahäi ne mi'da yu ts'om'bäi. Xün ngu mi 'bupü nguetho xün ngu ü ya xí 'yç'yçi a. ¹⁶Ne nu'ü 'da ma xänbatehe bu nija, yu fariseo ü, ne nu'bu mi nu ra Jesús ne yú xädi sihmehü ü yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi ne bi 'yemp'ü yú xädi ra Jesús:

—Hanja ngubü øt' ni Hmuhü. Hingui ho øt'a ngue i sihmehü yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yæn ü.

¹⁷Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man ü, bi 'yemp'ü:

—Nu'ü im bense xün zaqui hingui honi to'o da mbäts'i, hinda hønt'ü i paçe in zäman'ü i honi to'o da mbäx ü. Ne nugä bá çcä ga fäx ü i pañi ja yú ts'oqui, him bá çcä ga fäx ü im bense yu hocja'i, bi 'yæn a ra Jesús.

Ran t'änni nangue u e't' yún sihme

¹⁸Nu'u yú xädi ra Xuua Nxixya ne yú xädi yu fariseo mí e't' yún sihme u. Ne bi zòm bu u 'da bu mí 'buh ra Jesús ngue bi 'yänni ne bi 'yëmbi:

—Hanja hingui e't' yún sihme u ni xädi ne i e't' yún sihme u yú xädi ra Xuua ne yú xädi yu fariseo, bi 'yën u.

¹⁹Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran tha'ti 'bu mi da't'u, bi 'yëmbi:

—Pe nu'u i 'bupü ja ran tha'ti hin da du yú mbui nguetho 'bupü a ran 'yohu din tha'ti. Hin da 'yëna ngue hin din sihme u. ²⁰Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu ne ja da 'ye't' yún sihme büya, bi 'yën a ra Jesús. ²¹Ne nu'a din xä u ma xädigä hin da bømanko 'bu ne'a ra nyomhma da den ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zä di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xe thoho mahøn'a. ²²Ne nguetho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirpü ja ra 'yambot'asëi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da dün 'bu da sirpü ne dim fän a ra vino büya, gätho 'da dín ts'ontho büya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i bu ja yu mbot'asëi ma'da'yo, pi 'yën'a ra Jesús 'bu mí da'di.

Bi t'ëmbi i øt' ra 'befi u yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³Ne nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thopü ja n'da rá huqhi yu trigo. Nu yú xädi büya i toc yu trigo bu bi thogui. ²⁴Nu yu fariseo bi nu 'be'a bi 'yøt'u yú xädi ra Jesús ne bi t'ëmp'a ra Jesús büya:

—Hanja ngubü i øt'u ni xädihu ya ne i ma man t'ëdihu hin dam

pehmbu a ra pa ran ts'äya, bi 'yën'u yu fariseo.

²⁵Pe nu'a ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Ha hin guí nu bu ni søcuahu ngue ne ra David bi mbesta rán t'ëdi Oja 'bu n'dandí 'bu min tumanthuhu bu bin 'yo ne u min 'yohu. ²⁶Janangue'a bi yurpü ja rá ngu Oja ne bi zihu bu yu 'bøxthuhme. Pe him mi sä xtán zi u ne hønt'u yu mbäjä i sä da zi u. Ne nu ra Abiatar, ra hmumbäjä bu a, bi 'yëmp'u.

²⁷Ne xø bi 'yëna:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep yu ja'i hin e din unbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä ne i ja man t'ëdi gam mangä 'be'a da 'yøt' yu ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yën a ra Jesús.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu him mi sä di juan rá 'ye

3 Ne nu ra Jesús büya bi yurpü ja ra nija mahøn'a. Ne mí 'bupü n'da ran 'yohu him mi sä di juan rá 'ye. ²Ne mi 'bupü 'da di axtho ra Jesús 'bu di hocpa rá 'ye ran 'yohu. Ne nu'bu da nu di hocpi di yap püya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³Pe nu ra Jesús bi 'yëmp'a ran 'yohu:

—Ndants'i, gam 'bähnu made i 'buh yu ja'i, bi 'yëmbi.

⁴Ne nubüya, bi 'yän'du 'bupü ne bi 'yëmp'u:

—Dami xijü ya 'be'a xun ho da t'øt' 'bu ra pa ran ts'äya. Ha da t'øt'a n'da ran ho uague da t'øt'a n'da ran ts'o. Ha xun ho 'bu da yanba rá te rá mija'iuu n'da, uague xun ho 'bu da hyaçpa rá te rá mija'iuu n'da.

Pe nu'u hin'yu 'be'a sä dí dąti.
⁵Nu ra Jesús bi hyanman'u yu ja'i
 bũa ne bi zõt rá mbui nguetho
 hin'yu ran hocja'i u. Nubũa bi
 'yęmp'a mi u rá 'ye:

—Dami juan ni 'ye.

Ne 'bex bi juan rá 'ye bũa, bi
 gomanho. ⁶Bi bøn yu fariseo bũa
 ne in cue. Bin yahũ mahøn'a u yún
 sũhu ngue mi ten ra Herodes, ne
 mí hon u 'bepũ dí hyo a ra Jesús.

**Xun ngu yu ja'i bim peti bu
 ja ra dądehe mahøn'a**

⁷Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä
 yú xädi bu ja ra dądehe ne xun
 ngu yu ja'i mi 'bupũ ra häi Galilea
 bi denthoho. ⁸Ne u yu mengu bu
 ja ra häi Judea, nepũ ra hnini
 Jerusalén, nepũ ra häi Idumea,
 nepũ 'danguadi ra Jordán, nepũ ra
 xequi Tiro ne Sidón, bi 'yøt'a ra Jesús.
 Janangue a gątho bi zøm bu mi 'bu a.
⁹Ne nu ra Jesús bi 'yęmp'u yú xädi:

—Damin sähu, gui jomhbũ n'da ra
 t'umbosa nu ja ra dehe, bi 'yęmp'u.

Ngubũ bi xifi nguetho i nu man'da
 man'da ní zøntho yu ja'i ne nu'bu
 bin dũ bu yu ja'i da hyuxpũ ja ra
 mbosa ra Jesús bũa. ¹⁰Nguetho
 ya xí hoqui xun ngu yu hyęnni,
 janangue a dín tønthoho u yun
 zăman'u in nde da benba rá pahni
 ra Jesús ngue mi pą u, høntho ga
 thărpa thoho rá pahni 'bex gue
 da yąngui, mi ęn'u. ¹¹Ne nu'u min
 'yohũ ra zįthũ bin dąnyahmu bu
 'buh ra Jesús ne mbafi, ęn u:

—Nu'i gue'e rá Ts'unt'u i Oja, bi
 'yęn u.

¹²Pe nu ra Jesús nts'edi bi hecpa
 u nguetho hingui ndepe gue'u yu

zįthũ dí bą u yu ja'i gue gue'a rá
 Ts'unt'u Oja a.

**Ra Jesús bi huahni
 'de'mayoho yú xädi**

¹³M'bejua bũa bi guam bu ja
 ra nyuni a ra Jesús. Nubũa bi
 zohn'dũ 'da yú xädi ne nu'u bi
 mba bu 'buh ra Jesús u bũa. ¹⁴Ne
 nubũa bi huahn'dũ 'de'mayoho,
 bi zänni dín 'yohũ ngue da ză da
 mbehni da xih yu ja'i rá m hman
 Oja. ¹⁵Ne bi un yú ts'edi di hoc yu
 hyęnni ne da hyøn a thi yu zįthũ
 n'yohũ 'da yu ja'i. ¹⁶Bi zănna ra
 Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro
 a. ¹⁷Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán
 'yohũ na ra Jacobo. Gątho yoho yú
 ts'unt'u ra Zebedeo ya. Ne bi zänba
 yún sopathuhu Boanerges, i nde
 da ma tengu n'da ra ngăni. ¹⁸Ne'a
 ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne
 ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra
 Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue
 rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Tadeo,
 ne man'da ra Simón, t'ęmbi ra
 cananista. ¹⁹Ne ra Judas Iscariote
 gue'a di dă a ra Jesús. Ne nu'bu
 mí gua'a bi un yú ts'edi u, bá ęh yú
 ngu.

**Bi t'ęmbi in 'youi rá ts'edi
 ra zįthũ a ra Jesús**

²⁰Ne xø bi zøm bu xun ngu yu
 ja'i mahøn'a xø him mi pongui
 dín sihme ts'u ra Jesús ne yú xädi.
²¹Nu'bu mí 'yøt'a yú meni ra Jesús
 'be'a gątho i øt'a, ęmbi in gąt'i, ne
 bá ę u bi zøm bu 'buh ra Jesús i nde
 da zits'i.

²²Ne nu yu xänbate niја xpí 'yę a
 Jerusalén, sä ęn u n'yoi ra zįthũ
 ra Jesús, ne ęn u nangue rá ts'edi

yú hmu ra zïthu gue'a ní zä i høn a thi yu zïthu ra Jesús, sä bi 'yæn u yu xänbate ni ja.

²³Nu'bu mí bañ ra Jesús 'be'a bi man u, bi zon'du buya ne bi xih yun t'uti da bađi hinga gue'a man u. Bi 'yæmp'u:

—Hin da zä a ra zïthu din susehü yú minzïthuhü, ne xtí 'betho rá ts'edi. ²⁴Tengu n'da ra ts'ut'abi bu ja ra hnini hingui sä da hyä rá ts'edi 'bu din susehü u yú ja'i.

²⁵Ne ngutho n'da ra ngu 'darpü 'buhmbü yú ts'ant'u n'da ran 'yohü da guase u 'bu hinga 'dat'a im beñi. ²⁶Ngutho u yu zïthu 'bu xtín susehü yú hmu, xtan guase u 'bu hinga 'dat'a im beñ'u, bi 'yæn'a ra Jesús.

²⁷Ne xø bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'yørpa ra zïthu, bi 'yæmbi:

—Njon da zä da yurpu ja rá ngu n'da ran 'yohü i ja rá ts'edi gue'bu hinga m'bet'o da thu't'i. Pe nu'bu ya bi thu't'i, hingui he'i da thaşpi 'be'a gätho i pes' puya, bi 'yæn a ra Jesús.

²⁸Pe majuañi dí xi ahü hont'a go ma ts'oqui bi 'yot' yu ja'i da mba ma punbi 'bu da hyon ra punbi, ne hont'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹Pe nu'u to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Oja njam'bu da zä da mba ma punbi u, da nu ran unbi gätho yu pa mazai, bi 'yæn a ra Jesús.

³⁰Ngubü bi xih yu xänbate ni ja ra Jesús nguetho bi 'yæn'u hinga gue'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja in 'youi ra Jesús, ngue mi høn a thi yu zïthu.

Ra Jesús i æmbi rá mbe ne yún 'yohü u i øt' rá pähä Oja

³¹Ne nubuya bá æse rá mbe ra Jesús ne yún 'yohü. Pe mí 'bätho bu

thi nguetho him bi zä bi yut'a mbo. Ne bi xi u 'bäpu mbo:

—Xihmi ts'u ra Jesús ngue dín zohndähe ua thi, bi 'yæmp'u.

³²Ne nu'u 'darpü mí huhmbü ra Jesús bi 'yæmp'u buya:

—'Bäpu thi ni mbe ne nin 'yohü, i hon a i 'na.

³³Nu ra Jesús buya bi dat'u:

—Ga xi ahü te'o a ma mbe ne man 'yohü.

³⁴⁻³⁵Ne bi hyant'u 'darpü huhmbü buya, ne bi 'yæna:

—'Bucua ya ma mbe, ne man 'yohü, nguetho hont'a go te'o da 'yørpa rá pähä Oja, gue'a man 'yohü a, ne gue'a man ju a, ne gue a ma mbe a, bi 'yæmp 'bu mi bađi.

Ran t'uti ra mbomhmudä

4 Ne xø bi xänba yu ja'i mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne æmme xun ngu yu ja'i bim petihü bu. Janangue'a bi yurbü ja ra t'umbosa bi dañ i ts'u bu ja ra ndenthe. Nu yu ja'i bi gopü ndenthe buya. ²Nu ra Jesús buya xun ngu yun t'uti bi xih yu ja'i 'bu mí xänbi, ne bi 'yæna:

³—'Yøhmbü ts'u ran t'uti ga xi ahü ya. Nu'a n'da ra uahi bi mba bá pon yu hmudä. ⁴Ne bi zo 'da bu 'yu. Nubuya bá æh yu doja bi jua'a nts'a yu hmudä xí zo bu. ⁵Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado ne ts'atho ra häi bu. Janangue'a 'bex bi bøxa n'dihi. ⁶Pe nu'bu mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'u nguetho hin hapü sä da mba yú 'yu. ⁷Nu'u mi'da bi zo bu ja yu dapo, bi bøts'e pegue bi gom' yu dapo, ne nte bi ndø'u. ⁸Pe nu'u mi'da buya bi zo bu ja ra häi xun ho. Bi bøts'e ne

bin te, ne bi ndøgue. Nu'u 'da 'däte ma'det'a bi ndøgue, nu'u 'da hyäte, nu'u 'da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bäi, bi 'yæn a ra Jesús.

⁹Ne xø bi 'yæmp'u yu ja'i:

—Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yæmbi.

**Hanja i xih yæn t'uti
yu ja'i a ra Jesús**

¹⁰Nu'bü mi 'bæsehü 'de'ma yoho yú xädi ra Jesús ne'u mi'da yú 'yæc'yei, bi xifi da xi u 'be'a na mbøn a ran t'uti bi ma. ¹¹Nu ra Jesús bi 'yæmp'u büya:

—Gue'ahü bi ja ahü gui pähmbü a him mam façade mam 'bet'o ngue 'bepü ní manda rá ts'edi Oja. Pe nu'u yu ja'i thoho gue'u da sänba yæn t'uti, ¹²madague da nu pe hin da 'yörpa masu 'be'a da nu, ne madague da 'yøde pe hin da badi 'be'a ní mba a, ne hin da bëni di päh yú mbüi ngue da hyon ra punbi, bi 'yæn'a ra Jesús.

**Rán theui a ran t'uti a
ra mbomhmudä**

¹³Ne xø bi 'yæmp'u mahøn'a:

—Nu'bü hin guí pähmbü 'be'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä gui pähmbü gätho mi'da ga xi ahü 'bü. ¹⁴Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a ra uähi que'a bá man rá m hman Oja hønübü go hapü. ¹⁵Guehya bi zo bü ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho rá m hman Oja ya. Pe nu ra zïthu 'bex bi japi bi pumbëni a ram hma bi sifi. ¹⁶Ximangutya bi zo bü ja yu ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma ne bin johya. ¹⁷Pe gue hinga gätho rá mbüi bi bëni. Janangue'a

nu'bü bi nu yæn ucpü ne yæn ünbi nangue rá m hman Oja him bi hyät'i, 'bex gue bi zu ne bi 'uegue. ¹⁸Ne nuya bi zo bü ja ra dapo na mbøni bi 'yømanho ram hma ¹⁹pe æmme di ho ra ximhäi ne ra mbeti i häti, ne di ho da 'yøt' yú pähä zehé. Tengu'bü bi gomba ram hma, ne hin di japi din te yú mbüi. ²⁰Pe nuya bi zo bü ja ra häi xün ho, na mbøni bi 'yømanho rá m hman Oja, bi hyäni, ne bin te yú mbüi xün ho, ne bi xant'a ram hma xün ho, tengutho yu hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'a u 'da, ne hyäte u 'da, ne n'da ciento u 'da, bi 'yæmp'u yú xädi 'bü mi xifi 'be'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam façade da zøni da façade

²¹Ne xø bi 'yæn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho yu ja'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho bü mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma cü't'i bü ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²²Nguetho gätho 'be'a him mam façade da zøni da façade, ne gätho 'be'a him midí nequi da zøni da hnu. ²³Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴Ne nu'a di jamansu a i øde da badi xün ho ne Oja di japi man'da xün ngu da zøni da badi. Pe nu'a hin e di jamansu a i øde, pe ne'a zi ts'u mi pädi dim 'bedi, ne tengu ni t'eni gnán emhbu gue'a dí 'ten'nahü, ne man'da mbongui thoho din 'da ahü. ²⁵Din ja ahü tengu ram hma i æna: “Nu'a xün ngu i ja man'da xün ngu din t'unni pe nu'a ts'ütho i ja man'da da thänba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷Nu ra Jesús bi 'yæmp'u mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Oja madague'bu hin di nequi, tengu thoho n'da ra hmudä 'bu bi du a n'da ran 'yohu, madague'bu hingui nu hague ám bõts'e pegue i pađi da bõts'e, nte im benthõ. ²⁸Nguetho nu'a ra häi dí tесе yu thuhu a. Nu'bu bi mbüdi bi bõts'e, yu paxi thoho, m'bejua buya da ndõh yú daxi, ne nubuya din thä u. ²⁹Ne nu ran 'yohu buya da xoqui nguetho bi zõn ra ora da 'be'tsi, bi 'yen a ra Jesús. In jabu rá ts'edi Oja ngue di manda ua ne njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰Ne man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahõn'a, ne bi 'yemp'u:

—'Bepu dá bẽmhbu hague di manda ua rá ts'edi Oja. Ga xi ahü n'da ran t'uti nangue'a. ³¹⁻³²In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, ne emme zicue tho, emme man'da zicue xinda gue mi'da yu hmudä, pe man'da i te xun ngu yú 'ye, xinda gue gä mi'da yu paxi ne xõgue sä da 'yõt' yú 'bafi yu doja bu ja yú xaha. Njabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yen'a ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti u yu ja'i

³³Ne xun ngu mi'da yun t'uti bi xänba yu ja'i a ra Jesús 'bu mi xänbi tengu ya i hmangua, pe hõnt'u hingui hei bu dá fađi bi xifi. ³⁴Ne nte bi xih mi'da yam hma, hõnt'u yun t'uti bi xifi. Pe nu'bu mi 'busehu yú xädi bi xih puya 'be'a na mbõn'u yun t'uti bi mam bu 'buh yu ja'i.

Bi xifi din he ran dahi ra Jesús

³⁵Nu'bu mín de buya nu ra Jesús bi 'yemp'u yú xädi:

—Nuya ga thohmbu nu 'danguadi ra dadehe, bi 'yemp'u.

³⁶Ne nubuya bi xih yu ja'i da mbeng bu yú ngu. Nu yú xädi buya bi 'yon a ra mbosa mi huhu ra Jesús, bi mbähä buya. Ne xun ngu mi'da yu ja'i bi denni ngue bi hyuse yú mbosa u. ³⁷Ne nu'bu ya i 'yo bu ja ra dehe ne nts'edi ran dahi bin ja, ne bi donts' ra dehe ra mbosa ne mi ts'utho xtán yudi. ³⁸Pe nu ra Jesús mi hunh ra huhni, ne mi apu ja ra mbosa. Nu yú xädi bi 'ya ra Jesús ne bi 'yembi:

—Xänbate i, ha nte guim beni ne nde ga tuhü, bi 'yemp'u.

³⁹Bi ndants'a ra Jesús buya ne bi 'yemp'a ran dahi ne a ra dehe:

—Daman he, bi 'yembi.

'Bex gue bin he ran dahi ne ra dehe buya him mam bi 'yani.

⁴⁰Nubuya, bi 'yemp'u yú xädi:

—Guin suhu nguetho ts'utho guí ec'yeigahu.

⁴¹Nu yú xädi buya bi zu a ra hmu, ne bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'yemzehe n'da ngu n'da u:

—'Be'a di 'yegt'ui na ran 'yohu, ne ya 'bex gue in he a ran dahi ne ra dehe di hecpi.

Ra Jesús bi hyõnba thi yu zithu a ra mengu bu Gadara

5 Nubuya nu ra Jesús ne yú xädi bi zõm bu 'danguadi ra dadehe nubü ja ra häi Gadara. ²⁻⁶Ne mi 'bupü n'da ran 'yohu min 'youi yu zithu. Nu'a mi zam bu ja ran 'yägui, ne njo'o to'o mi sä da zammi

nguetho gä i xecthoho yu cadena mi pa nthat'i. Xun ngu yu ñidi bi thurpa yú 'ye ne yú gua nangué yu cadena, pe gätho i xecthoho. Njon mi sä di hecpi. Gätho ra pa ne ra xui mi mbapü ja ra dapo o guerpü ja ran 'yägui, ne midí ünba zehé nguetho mi hezehe rá ja'i nangué yu do. Nu'bu mí bøm bu ja ra mbosa a ra Jesús ne yú xädi, 'bex bá ε a ran 'yohu bin c'athu, bí 'yεpü ja ran 'yägui, bin danyahmu bu 'bäh ra Jesús, bi dände, 7 ne nts'edi mbafi, bi 'yεna:

—'Be'a guí nde gui 'yørcahe grá Jesús, rá Ts'ünt'u i Ojå mahets'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ungahe, 8 bi 'yεn'u yu zithu 'bu mi sifi da bøm bu rá mbui ran 'yohu. 9 Ne nubaya nu ra Jesús bi 'yän'nu yu zithu:

—'Be'a ní thuhu, bi 'yεmbi.

—Ma thuhu “N'dan nets'igähe” ne εmme xun ngu gähe, bi 'yεna. 10-12 Ne nts'edi dí ä a ra mate gue'bu ga pømhbhe hin gui pengahe bu n'danni i ja yu häi, dami 'yørcahe ra mate gui pengahe nu 'buh yu ts'udi ga cuthe nu, bi 'yεn'u. Nguetho hinga yatho mí 'yo u yu ts'udi xun ngu, mi sapaxi bu.

13 Nu ra Jesús ya bi un ran t'edi da yurpü 'buh yu ts'udi. Nu'bu mí yurpü ya 'bex bán tih yu ts'udi bá çapü ja ra nguani u 'bex bi yurpü ja ra dehe u, ne gä bi du bu u büya. Mbe yo mahuahi i jua u.

14 Nu u yun 'yohu midí jamansu yu ts'udi, 'bex bi 'da 'bu min nu 'be'a bi 'yøt'u yu ts'udi. Bi mba bá mam bu ja ra hnini nepü huahi a bin ja. 'Bex bi mba yu ja'i büya da nuse u 'be'a bi man u yú mbädi yu

ts'udi. 15 Nu'bu mí zøm bu, bi nu i hupü a ran 'yohu madí ünba ra zithu, ya xí zä ne i he rá zi pahni. εmme bi mbidi yu ja'i büya. 16 Nu'bu xí nu yu ts'udi, xø bi xifi xun ho yu ja'i mahøn'a 'be'a xín ja. 17 Ne nubaya, nu yu mengu bu εmme bi 'yöp ra mate ngue 'bex gue da bøn a ra Jesús bu ja yú häi u.

18 Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús büya. Ne nu'a ran 'yohu xí ünba ra zithu εmme i nde da den'na ra Jesús gue 'darpü din 'yohu. 19 Pe nu ra Jesús him bi un ran t'edi ne bi hecpi.

—Ni mba bu ni ngu, ne gui xi u nim 'buihu ran ho bi 'yøt'a Ojå ra Hmu ngue bi huεc'a i, bi 'yεmp'a ran 'yohu.

20 Nu'a min 'youi ra zithu büya, bi mba rá ngu. Bi dæ'mi bi mam bu gätho ra xequi Decápolis 'be'a xí 'yørpa ra Jesús. Ne gätho u bi xifi bi hyonya thoho u.

**Ra Jesús bi 'yä'a rá t'ixu
ra Jairo ne bi hoc'a n'da ra
xisu mi hεmb ra mbeji**

21 Ne nu'bu ya mi zøn ra Jesús bu ná 'danguadi ra dædehe, εmme xun ngu yu ja'i bim peti bu ndenthe mahøn'a guerpü bin säya ra mbosa. 22 Bi zø'a n'da rá ngurbi ra nijå i Jairo a, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús. 23 Ne εmme bi 'yöp ra mate, bi 'yεmbi:

—'Yørqui ts'u ra mate ga mbähä ba cäx ni 'ye ma t'ixu nguetho εmmei, janangué'a da yäni ne hin da du, bi 'yεmbi.

24 Nu ra Jesús bi mbe büya, ne xun ngu yu ja'i bi den'ndu, xøgue bin du bu ni mba u. 25 Ne bi zürpü

'yu n'da ra xisu ná 'de'mayon jeya mi hɛmb ra mbeji. ²⁶Ɛmme xí nu ran ʉnbi nangué xʉn ngu yʉ 'yøthebate xí 'yøthe. Xi juadi gätho rá mbeti mi ja, ne xingui ts'ʉ bi dʉts'i, xøgue man'da ɛmmei. ²⁷Pe nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yø'am man yʉ ja'i ngue di hoqui hønt'a go 'be'a man ʉ. Janangue nu'bʉ mi zʉdi 'bex bi yʉt'i nde bʉ ní mba ʉ, bi dārpa rá xʉthapahni ra Jesús bʉya. ²⁸Nguetho mí ɛnse ra xisu, “Høntho ga thārpa rá pahni, ya da yʉngui,” mi ɛna. ²⁹Ne nu'bʉ mi dārpa rá pahni ra Jesús 'bex bin hɛ a rá mbeji mí hɛmb bʉya. 'Bex bi bʉ a ra xisu ngue ya bi zä xʉn ho. ³⁰'Bex bi bʉh ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra ja'i rá ts'edi 'bʉ mí dārpa rá pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi hyɛt'ʉ yʉ ja'i min 'yohu ne bi 'yɛna:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yɛna.

³¹Nu yú xädi bʉya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmme dʉ ua yʉ ja'i, “To'o bi dārca ma pahni,” ne guí ɛna.

³²Nu ra Jesús i tø'mi da manse to'o xí dārpa rá pahni. ³³Ne nu ra xisu bʉya, bin su ne di fet'i nguetho pʉ a xí t'ørpe. Ne bi mba bʉ 'bäh ra Jesús bin dʉnyahmu bʉ ja rá hmi ne bi xifi gätho 'be'a xí 'yøt'e. ³⁴Nu ra Jesús bʉya bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yeigui. Ni mba da hyu ni mbʉi, him man di ʉn'a a gmi hɛmbi.

³⁵Gätho na yʉi a ra xisu 'bex bi zøpʉ mi'da yʉ ja'i bí 'yɛpʉ ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶Pe nu ra Jesús 'bʉ mí 'yø a bi man'ʉ, bi 'yɛmp'a ra Jairo bʉya:

—O di tu ni mbʉi, høntho gui 'yɛc'yei ngue majuañi i ja ma ts'edi, bi 'yɛmp'a.

³⁷Guehma bi thoh pʉya ne njom bi japi da denni. Hønt'a ra Pedro, ne ra Jacobo ne ra Xuua rán 'yohu ra Jacobo, bi xifi da mbähä bʉ rá ngu ra Jairo. ³⁸Nu'bʉ mi zøm bʉ ja rá ngun a ra Jairo bʉya, bi nu ngue i zon'ʉ yʉ ja'i 'bʉpʉ, ne ɛmme di mbahni na ts'oni. ³⁹Bi yʉrʉ mbo ra Jesús bʉya, bi 'yɛmp'ʉ 'bʉpʉ:

—Hanja ɛmme gadi hʉhʉ na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pɛgue i ʉha.

⁴⁰Nu'bʉ mi 'yøh yʉ ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho bʉya. Nu ra Jesús bʉya, bi 'yɛmp'ʉ yʉ ja'i:

—Dami pømhbu thi, bi 'yɛmbi.

Hønt'a rá ta ne'a rá mbe ra hmute xí du ne yú xädi, bi yʉthʉ ra Jesús bʉ 'ben a ra hmute. ⁴¹Nu'a ra Jesús bʉya bi benba rá 'yɛ a ra hmute ne bi 'yɛmbi:

—Talita cumi, bi 'yɛmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴²Nu'a ra hmute bʉya 'bex bi ndants'i ne bin 'yo. 'De'mayon jeya mi pɛ'ts'a. Nu'ʉ bi yʉthʉ mbo bi hyonya thoho. ⁴³Nu'a ra Jesús bʉya nts'edi bi 'yɛmp'ʉ:

—Njon gui xihmbʉ 'be'a dá øt'ä, bi 'yɛmp'ʉ. Ne nubʉya bi 'yɛmp'a ra Jairo:

—Dami 'uñn na ni t'ixu ya, bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi zøm bʉ rá hninizehe

6 Bi bøm bʉ ra Jesús bʉya, bi mba bʉ ja rá hnini zɛhe Nazaret. Bi mbähä yú xädi. ²Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä

yú xádi bu ja ra nija. Nu ra Jesús buya bi xánba bu yu ja'i. Nu'bu mi 'yoh yu ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yemzehe u:

—'Be'a nin xádi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yun t'øt'e mixte na. ³Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'unt'u ra María. Ne yún 'yohu ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne u yún ju dí 'buhmbu ua, bi 'yén u.

Ne bi u't' yú mbui zehé u.

⁴Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho yú pøngahya Oja i hnumansu, pe hønbu ja rá häizehe nepu 'buh yú meni, nepu ja rá nguse hingui hnumansu bu, bi 'yén'a.

⁵Ne hingui ngu yun t'øt'e bi 'yørpø ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hønt'u zi yoho yun zäman'u bi gäx rá 'ye bi japi bi ya'n'u. ⁶Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yç'yei u ngue i ja rá ts'edi u yú menguha. Ne nubuya bi mba bu ja yu t'uhnihni jombu Nazaret, ne bi xánba bu u yu ja'i.

Bi mbehn'du 'de'mayoho da mamp'a rá m hma

⁷M'bejua buya bi xi u 'de'mayoho yú xádi ngue da mba bu ja yu hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yú ts'edi da hyøn'a thi yu zithu in 'yohu u 'da yu ja'i. ⁸⁻⁹Ne bi xi u nte da hyax 'bu bi mba u. Hønt'a n'da ra tøhø da hyats'i n'da ngu n'da u. Ne hønt'u yu thixfani da 'yut'i. Xíng yun ju'døza, xíng yun zedi da hyats'i, xing ra mbeti, ne xín da gax u yojo'ts'i yú pahni.

¹⁰Ne man'da bi 'yemp'u:

—Hønbu go hapu da mba ma säya ahu 'bu gá sømhbu bu ja yu hnini, gam 'buhmbu bu gue'bu go gá nexhu bu. ¹¹Ne nubu hapu gui sømhbu ngue hin da zin ahu ne hin da 'yømanho a guí mamhbu, dami pømhbu bu, dami huaju ra häi ja ni xinguahu, ra hmeþya ngue gui sohmbu bu u. Ne majuani dí xi ahu, nu'a ra hnini hin da zin ahu, man'da xun ngu ran unbi da nu a 'bu bi zøn ra pa ran juanbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yemp'u yú xádi.

¹²Ne bi bøm bu 'de'mayoho buya, bi mba. Hønbu go hapu bin 'yo bi xih yu ja'i di päh yún 'yomfeni nangue yu ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³Ne bi hyøn a thi xun ngu yu zithu mín 'yohu 'da yu ja'i ne xun ngu yun zäman'u bi gox ra aceite ne bi japi bi zä u.

Rán ðate ra Xuua Nxixya

¹⁴Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu ja'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yemb buya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixya a bi ðambeni, janangue'a i øt yun t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yèna.

¹⁵Pe nu'u 'da yu ja'i, mi ðna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'u 'da i ðna:

—Ra pøngahya tengu mi 'buh maya'bu.

¹⁶Pe nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yèna:

—Gue'a ra Xuua Nxixya a ngue dá manda da ts'ecpa rá 'yuga, masque bi ðambeni, bi 'yén a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸Nguetho gueþe ra Herodes bi mbehn'du bá bent ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in cue ra

Herodes 'bũ mí t'ẽmbi hingui ho a bi 'yõt'e ngue xí zin a rá 'bẽpo. Ne nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'bũhmi a ra Felipe. Ne nu'a ra Felipe, rán 'yohũ zehẽ a ra Herodes. Ne nu ra xisu i Herodías a. Ne gue'a ra Xuua Nxixyã bin yãui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yõt'e. Him bi 'yømanho ra Herodes bũya, janangue bi manda dí cot'a fãdi ra Xuua Nxixyã.

¹⁹Ne a ra Herodías bin cue ne ẽmme honi 'bẽpũ dí hyo a ra Xuua. Pe him 'bex bi zã bi hyo. ²⁰Nguetho nu ra Herodes mi pãdi ra hocja'i a ra Xuua, ne bi xi ẽ yũ mbãngoxthi njon da japi da yũrpũ ngue di unba ra Xuua. Ne nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yø i ts'ũ rãm hman ra Xuua. Ne bi 'yømanho tho madague'bu hinga gãtho i pãdi 'be'a nam bøn'a i man ra Xuua.

²¹Nu'bu mi zøn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías bũya bi d̃jni 'bẽpũ dí hyo ra Xuua bũya. Bi 'yõt'a n'da ra d̃ansihme ra Herodes bá si yãm fãts'ihũ, ne yũ hmudofũi ne'ũ yũ ngurpi bu ja ra häi Galilea. ²²Nu'bu min sihme ẽ bi yũrpũ rá t'ixu ra Herodías, bin nese a ra hmute. Nu ra Herodes ne ẽ gã mi huhmbũ bu ẽmme bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yãqui 'be'a guí nde gui 'yãqui, nugã ga 'da i, bi 'yẽmbi.

²³Ne xø bi 'yẽmbi:

—'Yęc'yei Ojã majuãni ga 'da i 'be'a gui 'yãqui madague a gui 'yãc made gãtho 'be'a dí pe'ts'ã, bi 'yẽmbi.

²⁴Nu'a ra hmute bũya bi bønĩ ne bi 'yãn'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yẽmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe bũya bi 'yẽmbi:

—'Yãp'a rá yã ra Xuua Nxixyã.

²⁵Bi mbenga n'dihi ra hmute bũya bi 'yẽmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá yã ra Xuua Nxixyã, gui cãrca ra mbohi, bi 'yẽmbi.

²⁶Nu ra Herodes bũya bi du rá mbũi 'bu mi 'yø a bi man a ra hmute, pe hingui sä 'be'a da mam bũya nguetho hupũ ja ran sihme ẽ xí 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuãni di unni 'be'a da t'ãpi. ²⁷Janangue a guehma bi mbẽnhna n'da ra dofũi bá hãnba rá yã ra Xuua. ²⁸Nu'a ra dofũi bũya bi mba bá secpa rá yã ra Xuua nubũ ja ra fãdi ne bá cãt'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute bũya. Nu ra hmute bũya, bi unna rá mbe a rá yã ra Xuua. Ne gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixyã.

²⁹Nu'bu mí 'yøh yũ xãdi ra Xuua ngue bi ts'ecpa rá yã, bá ẽ ẽ, bi duspa rá ngøc'yei ne bi mba bi 'yãpũ ja ran 'yãgui bũya.

Bi un ran ts'ihme cut'a mahuãhi a ra Jesús

³⁰Nu'bu jam bá penc ẽ yũ xãdi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gãtho xi 'yørpũ bin 'yo, ne bi ma 'be'a gãtho bi mam bu 'bũh yũ ja'i 'bu mi xih rãm hman Ojã ẽ. ³¹Nu ra Jesús bi 'yẽmp'ũ:

—Ga mbähã ts'ũ nũ n'danni ngue dan säyahũ ts'ũ nũ, xøhma guí yãhmbũ, bi 'yẽmp'ũ.

Nguetho xũn ngu yũ ja'i i søm bũ, ní mba ne ní 'yẽhe, ne xĩngui ts'ũ im bongui din sihme ẽ. ³²Janangue a bi hyu ra mbosa ẽ im bẽni da

zòm bə ma'ueni ɤ guepə da zä dim 'buse ɤ. ³³Pe xən ngu mi'da yə jə'i bi hyant'a ra mbosa bə ni mba ne bi bədi i hu bə ra Jesús. Ne bá nexpə ja yú hnini ɤ, ne ɛmme bin ti ɤ ne 'yogua thoho ne m'bet'o bi zòm bə da zøn'a ra mbosa. ³⁴Nu'bə mi gəh ra mbosa ra Jesús ne yú xädi, bi nu xən ngu yə jə'i ya xí zòm bə, ne bi huɛc'ɤ ngue in ja tengu yə de'yo njo'o di jamansu. Ne 'bex bi də'mi bi xih yə jə'i räm hman ra Jesús mahøn'a asta gue'bə go mín de. ^{35,36}Nu'bə mín de bəya bi t'ɛmp'a ra Jesús:

— ɛmme bin de ya, ne hinga nan sihme yə jə'i, dami penpə ja yə t'uhnnini ya da dän yə hme bə nguetho ma'ueni ua ne hin'yə 'be'a da zi, bi 'yən'ɤ yú xädi.

³⁷Pe nu'a ra Jesús bi 'yena:

— Gue'ahə gui 'uimhbə yə jə'i, bi 'yembi.

Ne bi 'yən'ɤ yú xädi:

— Pe ha guí ɛnje gua tämhbe yociento ra hme ngue ga unhdə yə jə'i da zi, bi 'yən'ɤ. ³⁸Nu ra Jesús bəya bi 'yemp'a:

— Bá nuhə bə hangu yə hme ja bə.

Nu'bə mí bədi, bi 'yembi:

— Cət'a mhme ne yoho yə huə ja ua, bi 'yən ɤ.

³⁹Ne bi xih pəya:

— Dami xihmbə yə jə'i din säya nu i ja yə 'bot'ei.

⁴⁰Ne 'darpə bi hyu ɤ n'da ciento, ne 'darpə bi hyu ɤ mi yote ma 'det'a, ne njabə bi 'yot'e gätho ɤ mi'da. ⁴¹Nu'bə mi gən'ɤ cət'a yə hme ne ɤ yoho yə huə ra Jesús, bi ndøs mahəts'i, bi 'yöp rán jəpi Oja ne bi xen'ɤ yə hme. Ne ɤ yə huə bəya. Nubəya bi un'də yú xädi di

darpa yə jə'i. ⁴²Gätho bin sihme ɤ 'bupə ne bin niyə xən ho ɤ. ⁴³Ne nu'bə mi jua'a bi pet'ɤ bi bongui, 'de'mayo 'bøts'e bi yudi. ⁴⁴Ne nu'ɤ bin sihme cət'a mahuəhi ma 'yohu ɤ.

Ra Jesús bin 'yo maxøts'e bə ja ra dədehe

^{45,46}Nu ra Jesús bəya bi xih yú xädi m'bet'o da mba ɤ da zòm bə ra hnini Betsaida, ne bi yət'a n'dihi bə ja ra mbosa ɤ bəya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu'bə min 'yehmbə gätho yə jə'i, bi ndexpə ja ra nyuni bin yəui Oja bə. ⁴⁷Nu'bə min xui, ya i 'yo bə ra mbosa bə made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'batho bə bán ts'ogui. ⁴⁸Ne nu'bə mí hyant'ɤ 'be'a øt'ɤ yú xädi, bi nu ngue xən hɛi bə ni 'yon yú mbosa nguetho di costa'a ran dəhi a ra mbosa. Ne nu'bə maguembə da hyax pəya bá ɛh ra Jesús bə ní mba yú xädi, ba 'yo maxøts'e ra dehe. Ne nu'bə mi zudi ɛna da mi'ts'a ra mbosa. ^{49,50}Nu'ɤ yú xädi 'bə mi nu bi bən ɤ: “N'da ra du i mba bə,” ɛn'ɤ. Ne ɛmme bi mba ɤ nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'yemp'ɤ:

— Guecä o te guím bəmhbə.

Damin johyahə, bi 'yemp'ɤ.

⁵¹Ne bi ndexpə ja ra mbosa bəya.

'Bex bin hɛ ran dəhi, ne ɛmme bi hyonya thoho yú xädi 'bə mi nu 'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús, ne bin hɛ n'dihi ran dəhi.

⁵²Bi hyonya thoho nguetho him bi bəni 'be'a bi nu 'bə mi 'uim'i cət'a mahuəhi yən 'yohu bə ndenthe, nguetho hingana pədi xən ho ɤ.

Ra Jesús bi hoc'ɤ yən zäman'ɤ bə ja ra xequi Genesaret

⁵³Ne bi zòm bə 'danguadi ra dədehe bəya, nubə ra häi

Genesaret, bi zopu yú mbosa.

⁵⁴Nu'bu mi gapu ja ra mbosa, gátho yu ja'i bi bađi gue gue'a ra Jesús.

⁵⁵Ne nu yu ja'i buya 'bex bi mba bá si yu hyenni, bi zixpu da thoh ra Jesús. Mi oxpu ja yú 'beza 'da, hõnbu go hapu ní nets'i. Ne nu'bu mi thopu ra Jesús bu ja yú häi u, ⁵⁶hõnbu go hapu bi thogui, o gue yu t'uhnini o gue yu dahhini, o gueru ma'ueni yu hnini, ya xí 'bom bu yun zäman'u. Ne gátho bu bi thogui bi si a ra Jesús: "Mada hõnt'a ni pahni ga thät'i i," bi t'ëmbi. Ne hõnt'a go to'o bi därpa rá nyampahni 'bex bi zä buya.

**Ra Jesús bi ma nda'a dí
ts'onba rá mbui n'da ra ja'i**

7 Ne bi nexpu Jerusalén 'da yu fariseo ne yu xänbate nijä, bi zom bu mi 'buh ra Jesús. ²Ne bi nu u 'da yú xädi ra Jesús i sihme ne hin nin xu'ye tengu rán su'ye bi zänzehe yún t'ëtizehe u. Ne bi 'yëmbi øt ra ts'oqui u. ³Nguetho nu'u yu fariseo ne gátho mi'da ma mijudíohe emme i tenda'u yún t'ëdi yu daç'yei. Ne nu'bu hin nin xu'ye tengu man yún t'ëdi, ya hin din sihme 'bu. ⁴Ne ngutho 'bu xpá mbenga täi, him 'bex gue i sihme, 'be din xu'ye xun ho tengu yún t'ëdizehe i ten'du. Ne man'da xun ngu yun sut'i i ten'du, tengu yún t'ëdi yu daç'yei. Yún sut'i ngue yu tasa, ne yu xaro, ne yu t'ëgui, ne yám 'be't'e yu t'ots'i. ⁵Janangue nu yu fariseo ne yu xänbate nijä bi 'yänna ra Jesús:

—Hanja u ni xädi hingui ten yún t'ëdi yu daç'yei ne i sihme ne hin nin xu'ye, bi 'yëmp'u.

⁶Bi dah ra Jesús, bi 'yëmp'u:
—Nu'ahu yoho nin 'yomfënihü, bi 'yëmp'u. Ne majuani bi man ra Isaías nanguehu 'bu mim pøngahya, bi 'yëna:

Nuya yu ja'i nangue yú nde i escagui,
pe maxøts'e thoho, hinga gátho mbo yú mbui im bëngui.

⁷Säti thoho i escagui nguetho hõnt'u
yún t'ëdi zehë i xänba u mi'da, i en Ojä, bi 'yën a ra Isaías, bi 'yën a ra Jesús. ⁸Gue'a gá 'yøthu a nguetho gá hyehmbu yún t'ëdi Ojä ne gá tenhdu yún nt'ëdi zehë yu ja'i nangue yún sut'i yu xaro, ne yu tasa ne xun ngu mi'da guí øthu , bi 'yëmp'u.

⁹Ne man'da bi xi u, bi 'yëmp'u:
—Ne hõnt'a ram fe'ts'i guí øthu nangue yún t'ëdi Ojä, tengu 'bu nte di muui, nguetho hõnt'u nin t'ëdi zehëhu guí nde gui tenhdu. ¹⁰Gue'a gní festahu rán t'ëdi Ojä bi xi a ra Moisés a guí øthu, nguetho nu a ra Moisés bi 'yëna: "Gui numansu ni tahu ne ni mbehü" Ne man'da ram hma bi ma: "Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a." ^{11,12}Pe nu'ahu 'dan'yo thoho guí mamhbu ngue guí emhbu hing ra ts'oqui 'bu bi yarba Ojä a mi ja ngue xtá mbäx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohu. Ne hin gá xihmbu ngue him bi numansu yú ta 'bu ngubu bi 'yøt'e. ¹³Gue'a gní combahu rám hman Ojä a, nangue ni t'ëç'yei zehëhu guí xänbahü mi'da yu ja'i. Ne xun ngu mi'da guí øthu, bi 'yëmp'u yu fariseo a ra Jesús.

¹⁴Ne nubuya bi zohni gátho yu ja'i bi 'yëmp'u:

—Dami 'yøhmbu, gätho ahü, ne dami paḥmbu na ga xi ahü ya.

¹⁵Hin'yü 'be'a da yurpu mbo rá mbüi n'da, gue di ts'onba bu, pegue nu'a ní bøm bu ja rá mbüi n'da gue a dí ts'onba rá ja'i n'da a. ¹⁶Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dí m mangä, bi 'yemp'u yu ja'i a ra Jesús.

¹⁷Ne bi 'uepu 'buh yu ja'i a ra Jesús, bi mbähä yú xädi bu ja ra ngu. Ne nubüya bi 'yän'du yú xädi: —'Be'a gue na mbøn'a ran t'uti gá ma.

¹⁸Ne bi 'yemp'u yú xädi büya:

—Ha ne ahü hin guí paḥmbu a dá mangä. Ha hin guí paḥmbu hin'yü 'be'a da yurpu mbo rá mbüi n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bu a.

¹⁹Nguetho nu'a 'be'a gätho i si n'da, hin din zam bu rá mbüi n'da, pe da mba bu rá foho n'da ne da thotho a, bi 'yæn a ra Jesús.

Ngubu bi man ra Jesús i ndepe da faḍi ngue xün ho 'be'a gätho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰Ne mi en'a ra Jesús:

—Nu'a ní bøm bu rá mbüi n'da ra ja'i, gue a dí ts'on'a n'da a.

²¹Nguetho nubü ja yú mbüi yu ja'i ní bøm bu gätho yu ts'on'yomfëni, ne'bu i 'yomt'ëni thoho n'da, ne'bu di 'yomt'ëni n'da ra xisu ne i 'buh rá xisu, ne'bu i haçpa rá te rá mijaj'ui. ²²Ne'bu øt' ram fë, ne'bu øt' ran ts'iyate, ne'bu nzai øt ran ts'o, ne'bu i häte, ne'bu ra 'yaşä o gue ran ts'ëya, o gue yun c'äte, o gue yun 'yëts'i, o gue'bu i øt'e tengu 'bu hin'yü rán 'yomfëni n'da. ²³Gue'u gätho ní bøm bu yú mbüi yu ja'i ne gue'u ní ts'onba yú mbüi yu ja'i u, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yu judío bi 'yëc'yei ra Jesús

²⁴Nu'bu mi jua a bin yaḥu yú xädi a ra Jesús, bi mbähä bu ra xequi yu hnini Tiro ne Sidón. Ne nu'bu mi ðini hapu din säya bi nde ngue njon da baḍi, pe njam'bu bi zä bin 'yagui. ^{25,26}Nguetho 'bex bi zøm bu n'da ra xisu mi 'bu a n'da rá t'ixu min 'youi ra zïthu. Bi zøm bu ngue ya xí 'yøde nangue rá ts'edi ra Jesús.

Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra mengu bu ra xequi Sirofenicia. Bin ðanyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne nts'edi bi 'yap ra mate ngue da hyønba thi a ra zïthu in 'youi a rá t'ixu. ²⁷Nu'a ra Jesús bi 'yëmbi:

—Hin nin säui ga øt'a a guím ma nguetho him ma menguhü. Tenguthoho bu ja n'da ra ngu hin rán sähü rá mbüdi da t'in u yu t'u'yo, yú mbüdi u go yu t'uhni, bi 'yëmbi.

²⁸Bi ða a ra xisu büya:

—Majuani guím ma, gra Hmu, pe ne'u yu t'u'yo i sip yú xeni yu ts'unt'u i hepu 'bimexa.

²⁹Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Xün ho ngue ngubu gá beñi, janangue nu ra zïthu min 'youi ni t'ixu ya bi bøni. Ni mba ya.

³⁰Nu'bu mi zøm bu rá ngu bi nu a rá t'ixu 'bem bu ja rá oi, ya xí 'ue a ra zïthu büya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu i gogu ne i 'bare

³¹Ne bi bøm bu ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho bu ra hnini Sidón, nepu yu hnini ra häi Decápolis, ne bi zøm bu ja ra ðaḍehe Galilea mahøn'a. ³²Bá ts'inba n'da ra gogu

ne i 'bare, bi t'äp ra mate ra Jesús da dospa rá yá a. ³³Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu bu ma'ueni ts'u nguepü njongui 'buh yu ja'i, ne bi dïmba rá saha bu ja yú zagu, ne nu rá jïni bi gospa rá jañi. ³⁴Ne nubüya, bi ndöts' mahęts'i a ra Jesús ne bin ga'ts'i ne bi 'yęna:

—Efata, bi 'yęn a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

³⁵Ne 'bex bi xoh yú zagu, ne bi xoh rá nde ne bin ya xun ho büya.

³⁶Nu ra Jesús büya nts'edi bi xifi njon da xifi 'be'a bi 'yörpe. Pe nu'bu mi sifi hin da ma pe man'da bi ma. ³⁷Ne gätho u bi xifi emme bi hyonya thoho u, ne bi 'yęn'u:

—Xøgue xun ho tho gätho i øt'a ra Jesús. Di jap yu gogu da 'yøhnahya ne di japi din ya yu gore, bi 'yęn u.

Ra Jesús bi un ran ts'ihme u goho mahuahi

8 Nu'u yu pa u, xun ngu yu ja'i bim peti mahøn'a bu ma'ueni mi 'buh ra Jesús, ne nte mi ja bu 'be'a da zi, nguetho ma'ueni bu. Janangue a bi zohn'du yú xädi ra Jesús ne bi 'yęmp'u:

²—Nhuçcate tho yu ja'i nguetho ná hyupa dí 'buhmbu ua ya, ne hin'yu da zi. ³Ne nu'bu ga penpu yú ngu yu ja'i ngue ban sihme bu masque da güent ra thuhu bu 'yu nguetho nu'u 'da yabu bá nets'i, bi 'yęn a ra Jesús.

⁴Bi da u yú xädi büya:

—Ma'ueni ua, hapu da zä da thïn a da zi ya 'bucu.

⁵Nu ra Jesús bi 'yän'du:

—Hangu yu hme guí cühü, bi 'yęmp'u.

—Yotomhme, bi 'yęn u.

⁶Nu ra Jesús büya bi xifi da hyupu häi yu ja'i. Ne bi hyan u yotomhme bi 'yap ra jamadi Oja ne bi xem büya, bi un'du yú xädi di darpa u yu ja'i i hupu. ⁷Ne yu t'uhua mi cu u, bi japi ne bi un'du yú xädi büya bi darpa yu ja'i hupu. ⁸Gätho bin sihme u ne bin niya xun ho. Ne nu'bu mi mba ma peti u bi bongui, bin ja yoto 'bøts'e. ⁹Ne nu'u bin sihme mi jua'i goho mahuahi. Ne nubüya, bi xih yu ja'i da mba yú ngu. ¹⁰Ne bi yurpu ja ra mbosa ra Jesús büya ne yú xädi, bi zøm bu ra häi Dalmanuta.

Yu fariseo i ap ra hme pya a ra Jesús

¹¹'Bex bi zøm bu yu fariseo büya bi zä ra Jesús 'bu majuañi Oja bi un rá ts'edi ne bi 'yap yu hme pya mahęts'i. ¹²Pe nu ra Jesús bin ga'ts'i, bi du rá mbui nguetho guexta'a hingui ec'yei gue ja rá ts'edi, ne bi 'yęmp'u:

—Hanja ngue guexta'a guí äju yu hme pya. Majuañi dí xi ahü hin te ma hme pya ga ut'ahü ya.

¹³Ne bi zopu u büya, bi mba bi yurpu ja ra mbosa mahøn'a u, bi mba bu 'danguadi.

Yú xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue yün xädi yu fariseo

¹⁴Pe nu yú xädi ra Jesús bi pumbeni him bi hyax ra hme. Ne hont'a zi n'dam hme mi o bu ja ra mbosa. ¹⁵N'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús ne bi 'yęmbi:

—Dami jamansuhü nangue rá íxi yu fariseo ne rá íxi ra Herodes, bi 'yęmp'u.

¹⁶Pe yú xädi büya sä bin 'yęmzehe n'da ngu n'da u:

—Masque i xija nguetho him bá hahü ra hme.

¹⁷Pe nu ra Jesús 'bex bi baði ngue him mi pa u ngue gue'u yún t'öt'e yu fariseo ne'u mi ten ra Herodes bi xifi, ne bi 'yemp'u:

—Ha gue'a gnín 'yänhdü a, ngue nte bá hahü ra hme. Hin gadin 'yomfënihü, xüm me tho ni mbüihü.

¹⁸Ja ni dähü ne hin guím bëmhbü 'be'a gá nuhü, ja ni zaguhü ne hin guím bëmhbü a gá 'yöhmü. ¹⁹Ne nu'bu má xengä cut'a yu hme dá japi bin xandi janague bin niya xün ho cut'a mahuahi dá 'uïngä, ha'mi 'bøts'e yu xequi gá pethü thä.

Ne bi 'yën'u:

—'De'mayo 'bøts'e.

²⁰Ne nu'bu má xengä yoto yu hme dá japi bin xandi janague a bin niya xün ho goho mahuahi dá 'uïngä, ha'mi 'bøts'e gá pethü yu xequi thä.

Ne bi 'yën'u:

—Yoto 'bøts'e.

²¹—Ha guexta'a hin guí pähmbü a díim mangä, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bu ra hnini Betsaida

²²Nu'bu mi zøm bu ra hnini Betsaida ra Jesús ne yú xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, ne bi t'äp ra mate da dädi. ²³Nu ra Jesús buya bi benba rá 'ye ra xädä ne bi zix bu ma'ueni ts'u ra hnini. Bi zorpa yú dä ne bi därpa yú xidä, ne nubuya bi 'yän 'bu in nu ts'u ran nequi. ²⁴Ne nu'bu min hannu ra xädä bi 'yëna:

—Dín nugä yu ja'i ya, ëna yu za, pe i 'yo, bi 'yëna.

²⁵Ne bi därpa yú dä mahøn'a ne bi japi bi nu xün ho ran nequi buya.

²⁶Ne nu ra Jesús buya bi mbenpu rá ngu bi 'yëmbi:

—Hin gui mba bu hnini ne njo'lo to gui xifi nangué a dá øt'e'e, bi 'yëmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oja a ra Jesús

²⁷Ne nu'bu mi bøm bu ra hnini Betsaida a ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bu ja yu hnini ra xequi Cesarea Filipino. Nu'bu mi mba bu 'yu bi 'yän'ndü yú xädi ne bi 'yëmp'u:

—'Be'a i man yu ja'i nanguecä, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁸Ne nu'u bi däti:

—Ën u 'da yu ja'i gue'e grá Xuua Nxixya. Ne nu'u mi'da i ën u gue'e grá Elías. Ne mi'da i ën u, gue'e 'da u yu pøngahya mi 'büh maya'bu, bi 'yën u yú xädi.

²⁹Nu ra Jesús bi 'yänzehe yú xädi mahøn'a:

—Xi ahü, 'be'a guí mamhbü nanguecä.

'Bex bi dä a ra Pedro, bi 'yëmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oja, bi 'yën'a. ³⁰Ne nu'a ra Jesús bi hecua yú xädi ngue hin da ma to'lo a.

Bi man ra Jesús nangué rán dätezehe

³¹Nu ra Jesús bi dü'mi bi xi u yú xädi 'be'a da t'ørpe ngue gue'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a, ne bi xi'u ngue hin da numanho ma ngurbihe yu dæc'yei, ne yu ngurba mbäjä ne yu xänbate nija, ne bi xi u jatho da nu xün ngu ran ünbi ne da tho, ne da dæmbëni 'bu ná hyupa. ³²Ne bi xifi xün ho 'be'a da t'ørpe, hin'yü 'be'a bi gøn'dä. Pe nu ra Pedro bi zixmanhë ne bi hecpi, bi 'yëmbi:

—Njon gui japi da bent'i i, damin yañi, bi 'yẽmbi. ³³Nu ra Jesús bi hyand bũ mi 'bäh mi'da yú xädi 'bũ mi 'yẽmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nangu e ma hmiğä grá zĩthu Satanás. Nu'i hingui sä guim bẽni tengu im bẽn Oja, hõnt'a guím bẽn a guín nu ua ja ra ximhäi, bi 'yẽmbi.

³⁴Nu'a ra Jesús bũya bi zohn'dũ yũ ja'i ne yú xädi ne bi 'yẽmp'ũ:

Hõnt'a go to'o i nde da dengui, hin da zän zehe 'be'a da 'yõt'e ne da hyät yũn unbi madague da tho, ne da bẽn tengu dí m bengä.

³⁵Nguetho nu'ũ to'o i su da du nanguecä, pe gätho yũ pa da nu ran unbi mazai ẽ, pe nu'ũ hingui su da du nanguecä ne nangu e mam hmangä, gätho yũ pa mazai dim 'bũ ẽ. ³⁶Hin'yũ 'be'a xũn ho da nu ẽ yũ ja'i 'bũ xtí peti gätho 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, ne hõnt'a ran unbi mazai da nu ẽ. ³⁷Hin'yũ 'be'a sä da 'yõt'a n'da ra ja'i ngue da 'yẽna di pøse rá te, bi 'yẽn a ra Jesús.

³⁸Ne xø bi 'yẽna:

—Ne nu'a to'o i pe'ts' rá sä nanguecä ne nangu e mam hmangä bũ 'bũ ẽ hingui ẽc'yei Oja, necä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xín ga ẽmbi ma t'ũhni 'bũ rán zegui ra pa a, 'bũ bá pengä mahõn'a. Ne dín jagä rá ts'edi ma Ta bũ mahẽts'i ne gätho yũm 'behni ban 'yohe 'bũ bá ẽcä mahõn'a, bi 'yẽn a ra Jesús.

Ra Jesús bim pä a n'da ora bũ ja ra nyuni

9 Ne man'da bi xi ẽ, bi 'yẽmbi:
—Majuañi dí xi ahũ, 'bũ i 'da ahũ ngue hin gni tuhũ 'bũ bi dũ'mi di manda ua rá ts'edi Oja.

²Nu'bũ mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro ne'a ra Jacobo ne ra Xuua bũ ma'ueni bũ bí ja n'da ra t'øhø xũn hẽts'i. Nu'bũ mí zøm bũ, bi nu yú xädi bim pä'a ra Jesús. ³Ne rá pahni bim pädi bi fexni, ne ẽmme bi t'axqui xinda gue'ũ gätho mi'da t'ẽmbi xũn t'axi. ⁴Ne bi nequi bũ ra Elías n'yoi ra Moisés, bin yañũ ra Jesús, mi 'bũh maya'bũ ẽ. ⁵Nu ra Pedro bũya bi xih ra Jesús:

—Ma xänbate i, xũn ho ngue gätho dí 'bũhmbũ ua ya, bi 'yẽna. Ga hõhmbe hyu yũ t'ũngu. N'da'e ne n'da Moisés, ne n'da Elías, bi 'yẽna.

⁶Ngubũ bi ma nguetho him mi pädi 'be'a bi ma nguetho ẽmme bi mbidi. ⁷Ne nubũya, bá ẽh yũ güi bi gomp'ũ mi 'bã ẽ ne bi 'yø a n'da ra nde ẽ ngue bin ya bũ ja yũ güi, bi 'yẽna:

—Guehna ma Ts'ũnt'ũ ẽmme dadí huẽqui, dami 'yõmanhohũ 'be'a da man na, bi 'yẽn a ra nde bin ya.

⁸Ne nu'bũ min hannĩ ẽ yú xädi ra Jesús, njon mam bi nu, hõnt'a ra Jesús bi nu i 'bäpũ.

⁹Ne nu'bũ mi gapũ ja ra t'øhø, bi 'yẽmp'ũ yú xädi ngue njo'o to da xifi 'be'a xi nu bũ, jague'bũ bi dambẽnise a ra Jesús gue nu'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰Janangu e a bi benthõ a ram hma bi sifi ne him bi ma. Ne bin 'yänzehe ne bin 'yẽmp'ũ:

—Be'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da dambẽnĩ.

¹¹Ne bi 'yän'na ra Jesús ẽ bũya:
—'Be'a ní mba a i man yũ xänbate nijã ngue jathõ duam 'bet'o ra Elías ne m'bejua ra Cristo, bi 'yẽmbi.

¹²Mi da a ra Jesús, bi 'yemp'ua:
—Majuani im man u, bam 'bet'o ra Elías di hoqui gätho 'be'a ja ua. Ne ha guim bəmhbü 'be'a man räm hman Oja ngue din ja büya, ngue da zøh man'da din ja'i ua ja ra ximhäi, da nu xun ngu ran unbi ne da t'embü nte di muui. ¹³Pe dí xi ahü ngue bi zøcua a gue bi thocpa rá 'befi ra Elías, ne bi 'yørpe gätho mí ndese yu ja'i da 'yørpe, tengu nt'o't'i nangue a, bi 'yena.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zithu

¹⁴Ne nu'bu mi zøpü 'buh mi'da yú xädi bi nu n'da munts'i yu ja'i ngue madi the'ts'ua. Ne nu'ua 'da yu xänbate ni ja ngue madin junthü yú xädizehe ra Jesús. ¹⁵Gätho yu ja'i mi 'bapü bi hyonya thoho 'bu min nu ba epü ra Jesús ne bin 'yemp'ua: “Be'a din ja ya.” Ne 'bex bin tihü bi mba bí zengua. ¹⁶Ne nu ra Jesús bi 'yän'du ne bi 'yemp'ua:

—'Be'a gue gnín junthü, bi 'yemp'ua.

¹⁷'Bex bi da a n'da ran 'yohü mín 'yohü yu ja'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'unt'ua ngue in 'youi ra zithu di japi i gore. ¹⁸Ne hønübü go hapü i sits'i, ne i huat's'i, ne i pøn yu fugui rá nde büya. Ne di cuxt' yú ts'i ne di bøcabi. Ne dá xi u ni xädi büya gue da hyønba thi ra zithu pe him bi zä, bi 'yena.

¹⁹Nu'a ra Jesús bi 'yemp'ua:

—Nu'ehü guexta a hin guí ec'yeihü 'be'a dí xi ahü. Ha'mi pa ngue ga töp'a thoho ahü ngue gui 'yec'yeigahü. Nu'a ni ts'unt'ua ba singa ya, bi 'yena ra Jesús.

²⁰Bá ts'i büya. Nu'a ra zithu 'bu mi nu ra Jesús 'bex bi dexa häi ra ts'unt'ua min 'youi. Ne nu'bu mi zo bu häi din dan büya, ne i pøn yu fugui rá nde. ²¹Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'unt'ua:

—Man jam'bu bi mbädi.

Bi da a rá ta ra ts'unt'ua büya:

—Bi mbü 'bu min t'uhni. ²²Ne xun ngu yu ni di japi i apü ja ra sibi nepü po ra dehe 'bu i 'yo bu, i nde dí du a. Nu'bu da zä, dami zec'be gui huęga'be, bi 'yembi.

²³Nu ra Jesús bi da di:

—Häha, nu'bu guí ec'yei gue i ja ma ts'edi. Gätho din ja a da nde n'da ra ja'i 'bu i ec'yei i ja rá ts'edi Oja, bi 'yembi.

²⁴Nu'a rá ta ra t'uhni 'bex bi da ti nts'edi:

—Majuani dí ec'yei pe dami jaqui man'da ga ec'yei xun ho, bi 'yena.

²⁵Ne min nu ra Jesús, man'da ni zøtho yu ja'i, janangue a 'bex bi hyøn a thi ra zithu min 'youi ra ts'unt'ua, bi 'yembi:

—Grá gore zithu ne grá gogu, dami pøm bu ne him man gui curpü rá mbü na ra ts'unt'ua, bi 'yembi.

²⁶Ne nu'a ra zithu bi mbafi ne nts'edi bi huaspa rá ja'i ra t'uhni, ne bi bøm büya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'bu xi du. Ne xun ngu u ena: “Bi du.” ²⁷Pe nu'a ra Jesús bi benba rá 'ye, ne bi xots'i, ne bim 'bäh ra t'uhni büya.

²⁸Ne bi mbähä yú xädi ra Jesús bu ja ra ngu büya. Nu'bu mi zøm bu bi 'yän bu ma'ueni ts'ua:

—Hanja him bi zä dá hømhbé thi ra zithu min 'youi ra t'uhni, bi 'yena yú xädi.

²⁹Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nuna ra zĩthu tengu na, hin da zä gui hyømhbũ thi 'bũ hinga m'bet'o gui 'ye't' nin sihmeɬũ ne ɛmme gan yaɬũ Oja, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahøn'a rán däte

³⁰Nu'bũ mi bøm bũ ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bũ Galilea, ne nu ra Jesús njom bi ndepe da baɖi ngue i 'yo bũ. ³¹Nguetho mí xänba yú xädi ne mí ɛmbi:

—Nugä nque dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bũ ja yú 'ye yæn 'yohũ ne da thogä. Ne nu'bũ dá tu, ga thambɛnigä 'bũ na hyupa. ³²Pe nu yú xädi him bi baɖi 'be'a nam bøn'a bi ma ne mí su da 'yänni.

**Nu'a i nde dim 'bet'o
din 'yɛhe thoho a**

³³Ne bi zøm bũ Capernaum bũa. Ne nu'bũ mi zøm bũ ja yú ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'dũ yú xädi:

—'Be'a gnín junthũ bũ 'yu.

³⁴Ne him bi dũ ɛ nguetho xin junt pũ 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o. ³⁵Nu'bũ min säya ra Jesús,

—Bá thãmhbũ ua, bi 'yɛmp'ɛ 'de'mayoho yú xädi. Ne nubũa bi 'yɛmp'ɛ:

—To'o nde di ngurbi da 'yøt'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'yɛhe nangue gätho ɛ mi'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁶Ne nubũa bi japi dim 'bä inde n'da ra t'ɬhni, ne bi dospa rá xixi ne bi 'yɛmp'ɛ:

³⁷—Nu'a te'o i simanho n'da ra t'ɬhni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Ne nu'a to'o

i simanhogui, hinga høngdä i simanhogä a pe ne'a Oja bá pengä ua i simanho a, bi 'yɛn a ra Jesús.

**Nu'a i ten rá ts'edi ra
Jesús räm fäts'iui a**

³⁸Nu ra Xuua bi 'yɛmp'ɛ ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yohũ i ndøn'na ni thuhu 'bũ i høn a thi yũ zĩthu in 'youi 'da yũ ja'i, ne dá hecpahe, nguetho hin dín 'yohũ.

³⁹Pe nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nde'bũ hin xqui hecpahũ nguetho hin di c'aman'ugä to'o øt' yæn t'øt'e mixte nangue ma ts'etigä. ⁴⁰Ne nu'ɛ to'o i 'bũi ngue him man sũihũ, gue'ɛ mam fäts'ihũ ɛ. ⁴¹Hønt'a go te'o di 'da ahũ ts'ɛ ra dehe ngue i paɖi guí tengahũ, majuani dí xi ahũ i ja 'be'a di un Oja a nangue ran ho bi 'yøt'ahũ, bi 'yɛn a ra Jesús.

**Nu'a da 'yøt' ran ts'o xæn
ngu ran ɛnbi da nu a**

⁴²Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hønt'a te'o di 'bepi da 'yøt' ran ts'o n'da ra t'ɬhni i ɛc'yeigui, xæn ɛtho ran ts'ɛmbi da nu a. Man'da xæn ɛ xinda gue'bũ da thurpi rá 'yuga bũ ja ra do ngue ra jüni xæn hyũ, ne da t'en bũ mbonthe ja ra deja. ⁴³Nu'bũ ni 'yehũ di ja ahũ gui 'yøthũ ran ts'o, xæn ho 'bũ gui 'yøthũ tengu 'bũ gui hyejũ. Madague gan do'yehũ pɛgue gui tĩmhũ ra te mazai, xinda gue'bũ di ja yoho ni 'yehũ ne gui nuhũ ran ɛnbi mazai guepũ ja ra sibi njam'bũ i huɛt'i. ⁴⁴Xæn ɛtho guin nuhũ bũ 'bũ, tengu tho 'bũ i sa a ni ngøhũ yũ zu'uɛ, ne njam'bũ din hɛ a dí zapi gätho yũ pa, ne tengu 'bũ n'da ra sibi njam'bũ da huɛt'i.

⁴⁵O nu'bu ni guahu di ja ahü gui 'yøthü ran ts'o, xün ho 'bu gui 'yøthü tengu 'bu gui hyeja. Madague gan doguahu pegue gui tïmhü ra te mazai xinda gue'bu di ja yoho ni guahu ne gui nuhü ran ünbi mazai. ⁴⁶Xün ü tho guin nuhü bu 'bü, tengu tho n'da ra du ngue 'büh yú zu'uë sap yú ngø ne njäm'bu din he a ni zapi gätho yu pa, ne tengu 'bu n'da ra sibi njäm'bu da huët'i.

⁴⁷O nu'bu ni dähü di ja ahü gui 'yøthü ran ts'o, xün ho 'bu gui 'yøthü tengu 'bu gui hyähmbü. Madague gan 'dadä thohohü, pegue gui cüthü bu di manda rá ts'edi Oja, xinda gue'bu di ja yoho ni dähü ne gui nuhü ran ünbi mazai. ⁴⁸Xün ü tho guin nuhü bu 'bü, tengu tho n'da ra du ngue 'büh yú zu'uë sap yú ngø ne njäm'bu din he a ni zapi gätho yu pa, ne tengu 'bu n'da ra sibi njäm'bu da huët'i.

⁴⁹Gätho ahü din ja ahü yün ünbi 'dahma gui pømanhohü, tengu tho ü yu 'bøts'e din t'un Oja i pa ma japi ra ü ngue da bømanho. ⁵⁰Nu ra ü xün ho. Pe nu'bu bi 'beh rá ts'edi ya hin'yü 'be'a sä dín hoqui. Ne ngutho ahü o guidi jafü gui 'behmbü ran ho i ja ahü. Pe guim 'bømanhohü ni mija'ihü.

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

10 Nu'bu mam bá epü Capernaum ra Jesús bi zøm bu ra xequi Judea, ne bin 'yo bu rá nyani ra häi Judea nepü 'danguadi ra dæthe Jordán. Bi mbüh yu ja'i bim peti mahøn'a bu mi 'bäh ra Jesús, ne bi xänbi mahøn'a tengu nzai mi øt'e. ²Ne nu'bu mi zøm

bu yu fariseo, bi 'yän 'bu da zä da hyeh rá xisu n'da ran'yohü, nguetho i nde da dïnbi 'be'a dí yap'a ra Jesús. ³Nu'bu mi dæ a ra Jesús: —'Be'a mam bu ja rán t'ëdi ra Moisés nangué ran hyegui.

⁴Bi dæ'yü yu fariseo büya: —Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bu n'da ran 'yohü in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra søcuä ngue ran xuni.

⁵Nu'bu mi dæ a ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Nangué'a xüm me ni mbühü janangué a gue a ran t'ëdi bi man ra Moisés a. ⁶Pe nu'bu rá mbüdi ra ximhäi, Oja bi zänna n'da ran 'yohü ne rá xisu. ⁷Janangué a nu'bu n'da ran 'yohü da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, ⁸pegue dim 'bühmi rá xisu ne din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pe nu'bu bi zini din ja tengu 'bu n'dan ja'itho.

⁹Ne nu'ü di penba Oja ü, njon da zä di xunba ü, bi 'yën a ra Jesús.

¹⁰M'bejua bi zøm bu ja n'da ra ngu ne bi 'yän'dü yú xädi:

—'Be'a nam bøn a gám ma, bi 'yën ü.

¹¹Nu ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'ëni a. ¹²Ne ngutho n'da ra xisu 'bu da hyeh rá ndø ne da zim man'da ran 'yohü ne'a øt' ra 'yomt'ëni a, bi 'yën a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yu t'ühni

¹³Nu'ü 'da yu ja'i bi zix yú t'ühni bu 'büh ra Jesús, i ndepe da dospa yú yä. Pe nu yú xädi bi hecpa ü ngue hin da zix yu t'ühni bu 'büh

ra Jesús. ¹⁴Nu'bu mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yú xädi bin cue baya, ne bi 'yena:

—Dami jafu yu t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahü bü, nguetho hønt'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da yurpu di manda rá ts'edi Oja u. ¹⁵Majuani dí xi ahü, nu'bu hin gui cohmbü tengu n'da ra t'uhni hin da zä gui cuthü bü di manda rá ts'edi Oja 'bü, bi 'yena'ra Jesús.

¹⁶Ne nubaya i thex'u yu t'uhni ne bi dospa yú ya ne bi 'yap rá m fäts'i Oja nangu e.

**Ra membeti ts'unt'u bi
si a ra te mazai**

¹⁷Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bü mí 'büi, 'bex bá e a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zupü 'yu, bin danyahmu bü ja rá gua ra Jesús ne bi 'yembi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai, bi 'yena.

¹⁸—Ha guím beni 'be'a guím ma ngue guí ngui xun hogui. Nguetho hønt'a Oja xun ho. ¹⁹Ha guí pa u yün t'edi Oja ngue i ena: “O guí 'yomt'eni, o guí hacpa rá te ni mijä'iu, o guím pe, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yun t'edi a,” bi 'yena ra Jesús.

²⁰Ne bi da a ra ts'unt'u büya: —Xänbate i, gätho yun t'edi dá øt'ä gue'bü go man t'uhni gä.

²¹Nu ra Jesús emme bi huex 'bü min hyetui ne bi 'yembi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti büya. Ne din ja a 'be'a m'be'tsi bü

mahets'i gue di muui. Ne nubaya ba xhe gui tengui, ne gui hyät' yun ünbi madague gui tu, bi 'yembi.

²²Pe nu ra ts'unt'u bi du rá mbüi 'bü mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho emme ra membeti a. Janangu a bi 'uetho.

²³Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäpu ne bi xih yú xädi büya:

—Emme xun hei n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena.

²⁴Ne nu yú xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pe nu ra Jesús xø bi 'yemp'u yú xädi mahøn'a:

—Ma zü t'uhni ahü, xun hei da yurpu di manda rá ts'edi Oja n'da 'bü i hu rá mbüi nangu ra mbeti.

²⁵Man'da hingui hei ra camello da yurpu ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yemp'u.

²⁶Ne xø man'da bi hyonya tho u yú xädi ne bin 'yemzehe u:

—To'o maha da zä da dñn a ra te mazai 'bü, bi 'yena.

²⁷Nu ra Jesús bin hyethü yú xädi ne bi 'yemp'u:

—Hingui sä da dñnse ra te mazai n'da ra ja'i pe nu Oja gätho da zä da 'yøt'e, bi 'yena'ra Jesús.

²⁸Nu ra Pedro büya bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nugähe, gätho 'be'a mi jaje xtá sohmba ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰—Majuani, en a ra Jesús, ne dí xi ahü ya, hønt'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yú cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yú t'uhni, o gue yú häi, ngue da dengui, pe emme man'da xun ngu din ja ngue yú ngu, o gue yün 'yohü, o gue yün ju, o gue yú mbe,

o gue yá t'uhni, o gue yá häi, xinda gue u gátho mi ja mam 'bet'o, pe ne'u yuñ unbi da nu, ne da nu ran ho gátho yu pa mazai 'bu rán zegui ra pa. ³¹Ne xun ngu u mi 'bet'o dim 'bejua ne nu'u mi 'bejua dim 'bet'o u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dæte

³²Nu'bu mi mba bu 'yu Jerusalén ra Jesús, xun ngu yu ja'i bi denni. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min 'yohu yá xädi, ne mí 'bejua yu ja'i. Ne min su u yá xädi, midi hyonya thoho u ngue nde da mba bu Jerusalén ra Jesús. Ne nu ra Jesús bi zix bu ma'uenui ts'u yá xädi nde da xifi 'be'a da t'ørpe. ³³Ne bi 'yɛmp'u:

—Nuya ná mbähä bu Jerusalén. Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu 'buh yu ngurpa mbäjä ne'u yu xänbate nija, ne da 'yørcä ran juñbi u ngue ga tu, ne di dägä bu 'bu u him ma mijud'ohu. ³⁴Ne da mba nthengui ne da mba m'be'migui, ne da mba nts'ots'igä, ne da thogui. Pe nu'bu ná hyupa ga thambenigä, bi 'yɛmp'u yá xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

³⁵Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'u ra Zebedeo, man'da bi hyäm bu mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

³⁶Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—'Be'a guí nde ga ø't'auí.

³⁷Ne bi 'yɛmp'u buya:

—Dí nde'be 'darpu ga huhmbu ngue 'da xtá hutho'be bu ja ni mexa 'bu gán ts'ut'abi, bi 'yɛmbi.

³⁸Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Nu'auí, hin guí pañmi 'be'a nam bøn'a guí ähmi. Ha da zä ne'auí gui säui ran unbi ga sägä. Ha da zä ne aui gui hyät'ui ra dumbui ga hä't'ä.

³⁹—Da zä, bi 'yɛn u.

Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuñi, nu ran unbi ga sägä gui säui a, ne nu a ra dumbui ga hä't'ä ne aui gui hyät'ui a. ⁴⁰Pe hinga gue'a man t'ɛdigä gam mangä to'o dan hyuhmbe bu ja ma mexa. Pegue gue'a Oja di un ran t'ɛdi to'o xan zänni, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁴¹Nu'bu mi 'yø u yá mixädihu 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mbüdi bin cue u. ⁴²Janangue'a nu ra Jesús bi 'yɛmp'u gátho 'de'mayoho yá xädi buya:

—Nu'u i ja yá ts'edi ua ja ra häi ɛmme xun he i ørpa u to'o di manda u, ne ɛmme din 'yɛx'u. ⁴³Pe nu'ahu hinga ngubu gui 'yøthu. Pe hønt'a go to'o da nde din ja rán t'ɛdi xun ho, pegue jatho din 'yɛhe ngue gátho mi'da. ⁴⁴Ne nu'bu 'bu a n'da ahü ngue i nde dim 'bet'o, pegue din 'yɛhe thoho ngue gátho mi'da. ⁴⁵Tengu thogögä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá ɛcä ngue dam hmugä, pe bá ɛcä ngue dan 'yɛhe thogögä, ne ga dä ma te gan yanba yá te yu ja'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶Ne mi thopu ja ra hnini Jericó ra Jesús ne yá xädi, n'yohu xun ngu yu ja'i. Ne mi hupu nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'unt'u ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷Ne nu'bu mi 'yøde ngue gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret ní mba bu, bi mba't'i, bi 'yɛmbi:

—Hague Jesús, rám bom'бето i ra David, dami huęgui, bi 'yęna.

⁴⁸Pe nu yu ja'i bi hecpi, bi xifi din he. Pe nu'a ra xädä man'da nts'edi mbafi:

—Rám bom'бето i ra David, dín ja a nin huęcate nanguecä, bi 'yęna.

⁴⁹Nu ra Jesús bim 'bäh pęya, bi zonzna ra xädä. Nu yu ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yęmp'u.

⁵⁰Bi tonts'a rá coto ra xädä bęya, bi ndants'i ne bi mba bu mi 'bäh ra Jesús. ⁵¹Nu'a ra Jesús bi 'yęmp'a:

—'Be'a guí nde ga øt'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yęmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵²Ne nu ra Jesús bi 'yęmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yęc'yęigui, bi 'yęna.

Ne 'bex bin zø yú dä ne 'bex bi den bu ni mba ra Jesús.

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'ęspi

11 Ne mi ts'utho da zøm bu Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yohu. Bin 'yo bu hämbu ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, heřpü ja ra nyuni Olivos. Ne nubęya bi mbehn'du yoho yú xädi ra Jesús.

²—Ni mbe nu njon nu bí ja ra hnini ne nu'bu gá sømmi, gui tįmmi bu n'da ra buru nthät'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandj, ne gua xoc pęya ne gua siui ua. ³Ne nu'bu da t'ęn'au: “Hanja ngubu guí øt'ui,” bu da t'ęn aui, gui 'yęnui: “Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yęnui, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴Ne bi mba bęya, ne bi dįm bu a ra buru, nthät'i bu ja ra goxthi nguepü i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u bęya.

⁵Nu'u mi 'buřu bi 'yęn'u:

—'Be'a guí øt'ui bu, hanja guí xocui ra buru.

⁶Nu'u yu xädi bi dat'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bu, bi t'ęmp'u yu xädi bęya.

⁷Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús bęya ne bi mbøh yú coto u bá si ra buru, ngue bi gaspi ne bi hyuxa ra Jesús bęya. ⁸Ne'u yu ja'i bi mbøh yám 'bexøts'e pahni bi xįmba bu 'yu, ne nu'u mi'da yu ja'i bi xec yu paxi ne bi mbøcpa bu ja ra 'yu.

⁹Nu'u mi 'bet'o bu ní mba a ra Jesús, ne u mi 'bejua, gätho í mba u bi 'yęn'u:

—Majapi a bá penhd Oja, bi 'yęn u. ¹⁰Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yęm bu ní mba u.

¹¹Bi yuthu bu Jerusalén ra Jesús bęya. Ne bi yurpu ja ra danija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørpu ne bi bøm bęya nguetho ya bin de. Bi mba bu ra hnini Betania ne u 'de'mayoho yú xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi zuh yú ndät'ä

¹²Nu'bu mi hyax bęya bi bøm bu Betania ra Jesús, bi mbeng bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu a. ¹³Ne mi hant'a n'da ra za ja yú paxi, bi mba da nu 'bu i zurpu yú ndät'o. Pe nu'bu mi zøm bu, nte bi dįm bu, hønt'u yú xi nguetho hinga gue'u yu pa i zuh yú ndät'o, ne säti tho ja yú xi. ¹⁴Nu ra Jesús bęya bi 'yęmp'a ra za:

—Njam'bu to da zi mahøn'a u ni ndät'o, bi 'yëmbi.

Ne bi 'yøh yú xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi u yu mbä ne u yu däi bu ja ra danija

¹⁵Ne bi thopu Jerusalén ra Jesús ne yú xädi. Ne bi yurpu ja ra danija mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho yu mbä ne yu däi mi 'bupu. Ne bi ndønba yú mexa yam pämbeti ne yún thuts'i yu mbät'azu. ¹⁶Ne njon di japi da thopu nija 'bu i tu yú 'beni. ¹⁷Ne bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Ha hinga nt'o't'i bu ja rá søcuq Oja ngue bi 'yena: “Í thø a ma ngu nguepu da dandegui gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi,” i en Oja, bi 'yæn a ra Jesús. Pe nu'ahu, xcá 'yorpahu tengu 'bu rá hyädo nguepu nin yan u yu be, bi 'yemp'u buya.

¹⁸Bi 'yø u yu xänbate nija ne yu ngurpa mbäja 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bu mi nu gätho yu ja'i madi hyonya thoho nangue a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹Nu'bu mín de bi bøm bu a ra Jesús bu ja ra dahnihni Jerusalén ne yú xädi. Bi mbähä bu ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰Nu'bu mi hyax buya bi thoh mahøn'a bu 'bä a ra za ngue mi ena xtán zip yún dät'o ra Jesús. Nu'bu mi nu'u, ya xí 'yot'i gätho yú 'yu.

²¹Nu ra Pedro buya bi ben a xí man ra Jesús ne bi 'yëmbi:

—Xänbate i, ne nunu ra za gá 'yëmbi him man'dandj da ts'ip yún dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yæn a ra Pedro.

²²Ne nu'bu mi daj ra Jesús, bi 'yemp'u:

—Dami 'yëc'yëihü ngue gätho da zä da 'yøt' Oja a xun hei.

²³Janangue'a nu'bu ya gá xihmbu n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzëhe bu ja ra deja, din ja a gá mamhbü 'bu hingui yoho guím bëmhbü, ne guí pämbü majuañi gätho sä da 'yøt' Oja a xun hei. ²⁴Janangue'a dí xi ahü ngue nu'bu ja a guí äfü Oja, dami 'yëc'yëihü ngue di 'da ahü a guí äfü ne din ja a buya.

²⁵Ne nu'bu guí yahu Oja him man guim bëmhbü a bi 'yøt'ahu ni mija'ihü, gam punbahu u ne'a Oja di pun'nahu buya. ²⁶Nguetho nu'bu hin gadim punbahu ni mija'ihü xinga gue'a ni Tahu bí 'bupu mahets'i di pun'nahu, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Ran t'änni nangue rán t'ëdi ra Jesús

²⁷Bi zøm bu Jerusalén ra Jesús ne yú xädi, ne xø bi zøm bu ja ra danija. Ne nu yu ngurpa mbäja bi zøm bu mi 'bäh ra Jesús, n'yohu yu xänbate nija ne yu dác'yëi. ²⁸Nu'u bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ëdi gui 'yøt'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰Ne nu ra Jesús 'bu mi dadi bi 'yena:

—Necä ga än'nahu to'o bi un rán t'ëdi ra Xuua Nxixya, hague Oja uague yu ja'ithoho. Ne nu'bu gá xiju, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi buya. ³¹Nu'u bin 'yëmzëhe u buya:

—Xi'bu ga xihmbü ngue gue'a Oja bi un rán t'ëdi, ne da 'yënjü: “Hanja hin gá 'yëc'yëihü tha,” da 'yënjü buya. ³²Ne nu'bu ga gëmhbü yu ja'i

thoho bi un ran t'ɛdi ra Xuua, pɛ hingui sá ga xihmbu tengu a, bi 'yɛn ɛ, nguetho gátho yu ja'i mi ɛspa ra Xuua ne bi 'yɛc'yei ngue rá pɔngahya Oja a. ³³Ne nu'bu mi da ɛ yu xánbate nija ne ɛ gátho min 'yohu,

—Hin dí pɔhmbe, bi 'yɛntho ɛ.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Xinga guecá ga xi ahɛ to'o bi 'dacá man t'ɛdi, bi 'yɛn'a.

Rán t'uti yɛn ts'ombefi

12 Nu ra Jesús 'bex bi dɛ'mi bi xi a n'da ran t'uti ne bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ran 'yohu bi 'yɔt'a n'da ra nuandát'o, ne bi fɔt'e ne bi 'ya'ma n'da ra hyahái guepu da 'yɔt'a n'da ran the'ma guindát'o, ne bi hyɔ a n'da ra jaɔdo xun hɛts'i da ndex ɛ da nu rá hái.

Ne bi hmit'ɛ yu mbefi a rá hái ngue dim pɛpu, ne bi mba n'danni a ran 'yohu. ²Nu'bu bi zɔn ra pa din ja ɛ yu dát'o, bá pɛhna n'da rá 'yɛhe ba tu a xí mamhbu di unni. ³Pɛ nu'ɛ yu mbefi bi bent'a ra 'yɛhe, ne bi mbɛ'mi ne bi mbenthoho buya ne nte bi unni. ⁴Nu rá mbeti ra nuandát'a bá pɛhn man'da rá 'yɛhe buya. Pɛ ne'a bi mba ma bat'a do a, ne bi mba ma unba rá ya, ne bi zantho, ne xɔ bi mbenthoho buya. ⁵Ne bá pɛhn man'da, ne xɔ bá tho a. Ne xun ngu mi'da bí 'bɛhni. Nu'ɛ da bi unba thoho ne nu mi'da bi hyo.

⁶Mi 'bu a n'da rá ts'unt'ɛ a rá mbeti ra nuandát'o ne ɛmme di huɛc'a. “Nu yu mbefi masque da numansu ma ts'unt'ɛ,” bi 'yɛnse, ne bá pen'na buya. ⁷Pɛ nu ɛ yu

mbefi 'bu mi nurpa a rá ts'unt'ɛ, bin 'yɛmzehe ɛ: “Nuna, guehna da gohmi ra hái 'bu bi du rá ta. Mbähá ga hohu ne nubuya ma mbeti zehehe ra nuandát'o,” bin 'yɛmzehe ɛ. ⁸Ne bi bent'i ne bi hyo ne bi 'yem bu ma'ueni bu ja ra nuandát'o, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man a ran t'uti.

⁹—Nuya guim bɛmhbu 'bɛ'a da 'yɔt'a rá mbeti ra nuandát'o, bi 'yɛmp'ɛ. Guehma ba ɛse ne da hyo ɛ xí hmit'a rá nuandát'o ne di un ra nuandát'o ɛ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús. ¹⁰Ha hin gán xáhmбу rá t'ohni Oja ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bunt'ɛ yu gaɔdo, gue'a man'da mahyoni tengutho bu ná thon yu guangu.

¹¹Gue'a bi zánd Oja, hanja gní hyonya thohohu, ɛm bu rá m hman Oja, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹²Nu yu ngurba mbájá ne'ɛ min 'yohu, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi baɔdi ngue go yán t'uti ɛ nangue a bi man ra Jesús, pegue bi zutho din cue yu ja'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho ɛ buya.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³Ne bi 'benpu 'buh ra Jesús ɛ mi'da yu fariseo ne ɛ da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'bɛhni ngue da 'yán'na n'da ran t'änni ne nu'bu hinga gue a da ma, 'bex gue di yapi. ¹⁴Nu'bu mi zɔm bu bi 'yɛn ɛ:

—Xánbate i, dí pɔhmbe gátho majuani guím ma ne njon guí su, nguetho hin guí ɔrpa masu a man yu ja'i ne guí xánba a majuani rá m

hman Ojā ɤ yu ja'i. Dín nde gui xije, ha din theui yán t'ɛdi Ojā 'bɔ dí øthɔ ngue dí juthɔ ra renta im man ra ts'ut'abi bɔ Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xɔn ho 'bɔ ga thoqui ga juthɔ uague hin'na, bi 'yɛn ɤ. ¹⁵Pɛ nu'a ra Jesús mi paði høntho i nde da dɪnbi 'be'a dí yap'a, janangue a bi 'yɛmp'ɤ:

—Hanja gní 'yāngahɔ, xi'a ni mbeti gní juthɔ ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugā.

¹⁶Ne bi un bɔya.

—To'o rá pøte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ne nu'ɤ bi 'yɛn ɤ:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷Mí daħ ra Jesús ne bi 'yɛmp'ɤ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojā gui un'na Ojā a, bi 'yɛmp'ɤ.

Ne nu'ɤ bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɤ da dambɛni

¹⁸Ne bá ξ ɤ 'da yɔ saduceo bɔya ngue mi ξn ɤ njo'o to da dambɛni. Ne bi 'yān'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

¹⁹—Xānbate i, nu'a n'da ran t'ɛdi bi man'a ra Moisés i ξna, ngue nu'bɔ da du n'da ran 'yohɔ ne njo'o rá t'ɔhni 'bɔ bi du, ne nu'a rán 'yohɔ zehɔ da zinba a rá xisu a rán 'yohɔ bi du. Ne nu'a rá t'ɔhni dim 'bɔi da t'ɛmbi rá t'ɔhni a xí du. ²⁰Ne mi 'bɔ i yoto yān 'yohɔ i din 'yohɔ zehɔ ɤ. Ne nu'a ra 'bet'o n'yohɔ bi zin'a n'da ra xisu, ne nu'bɔ mi du njo'o yú t'ɔhni. ²¹Janangue'a nu a rán 'yohɔ a bi du bi zin a ra xisu mahøn'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'bɔh yú t'ɔhni a. Ne ná

hyu ngutho. ²²Ne gātho ɤ yoto ma 'yohɔ ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'bɔh yú t'ɔhni 'bɔ bi du ɤ. Ne nzegui nese ra xisu bi du. ²³Nuya dami xije nu'bɔ majuāni da dambɛni yɔ ja'i, nda'a nin 'yohɔ dim 'bɔhmi ra xisu, nguetho gātho yoto bim 'bɔhmi, bi 'yɛn ɤ yɔ saduceo. ²⁴Mi daħ ra Jesús ne bi 'yɛmp'ɤ:

—Nu'ahɔ 'dan'yo thoho guí mamhbɔ nguetho hin guím bɛmhɔbɔ 'be'a mam bɔ ja rá t'ohni Ojā xín rá ts'edi Ojā guí paħmbɔ. ²⁵Nu'bɔ bi dambɛni ɤ xɔn du him man ja ran sini bɔ pegue dim 'bɔtho yɔ ja'i tengu yám 'behni Ojā 'bɔpɔ mahɛts'i. ²⁶Ne nu'a ram hma ngue da dambɛni ɤ xɔn du, majuāni a ne guin nuhɔ bɔ ja rá m hman Ojā ngue nu'bɔ min yaui Ojā ra Moisés bɔ ja ra t'ɔza bi 'yɛmbi: “Nugā drá Ojāgā, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombøtahɔ, i ξc'yɛigui,” bi 'yɛn Ojā. ²⁷Ngubɔ bi ma nguetho guexta'a i 'bɔh yú mbɔi ɤ. Pɛ hin guím bɛmhɔbɔ, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbɔ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Rán t'ɛdi Ojā man'da ja ts'editho

²⁸Nu'bɔ min yaħɔ yɔ saduceo ra Jesús, mi 'bɔpɔ n'da ra xānbate nijā bi 'yøde 'be'a bi man ra Jesús ne bi baði ngue xɔn ho a bi ma. Janangue'a bi 'yānni:

—Nda'a rán t'ɛdi Ojā ngue man'da ja ts'editho ga øthɔ, bi 'yɛn'a.

²⁹⁻³⁰Bi da'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ɛdi Ojā man'da jats'editho ga øthɔ, gue'a ran t'ɛdi ngue i ξna: “Dami 'yøhmbɔ gyú ja'i israhelɔ, nu'a Ojā ra Hmu, n'datho

a. Ne guim bəmhbə a nanguē gātho ni mbūihə, ne gātho ni tehə, ne gātho nin 'yomfənihə, ne gātho ni ts'edihə,” i ɛn rá t'ohni Ojə. Pe guehna ran t'ədi man'da ja ts'edi tho ga ɔthə, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ədi ga ɔthə i ɛna: “Gui huɛc ni mijə'ihə tengu bə gnin huɛc zehəhə,” i ɛn rá t'ohni Ojə. Guehya yun t'ədi man'da ja ts'editho ga ɔthə xinda gue ɯ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

³²Ne nu'a ra xānbate niɟə, bi 'yɛm bɯya:

—Xānbate i, majuaɲi xun ho guím ma, ngue hont'a n'da Ojə i 'bui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'edi tho da bɛn Ojə n'da ngue gātho rá mbui, ne gātho rá te, ne gātho rán 'yomfəni, ne gātho rá ts'edi, ³³ne di huɛc rá mijə'iu i tengu bə nin huɛczehə n'da. Man'da ja ts'editho da 'yɔt'a n'da ɯ xinda gue ɯ gātho yu 'bɔts'le ne yun t'unni dí mbɔspa Ojə n'da, bi 'yɛn a ra xānbate niɟə.

³⁴Ne nu ra Jesús 'bɯ mí 'yɔ a bi man ra xānbate niɟə bi baði ngue n'dat'a Ojə im bɛni jananguē a bi 'yɛmbi:

—Nu'i ts'utho di 'be i ngue da zā gui cɯrpə di manda rá ts'edi Ojə, bi 'yɛmp'a.

Ne nubɯya njom man'da bi zāpi da 'yān mi'da yun t'ānni.

To'o gue rá Ts'ant'ɯ a ra Cristo

³⁵⁻³⁶Ne mí xānba yu ja'ɪ a ra Jesús bə ja ra ɗanija, ne bi 'yɛmp'a:

—Hanja ɛn ɯ yu xānbate niɟə ngue nu ra Cristo rām bom'beto ra David a, ne xim mi ɛmbi rá Hmu 'bɯ hin ním 'bui, nguetho mi ɛn'a ra David:

Nu'a Ojə bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi

gue'bɯ go dá tapə nin suiɲə ua ja ra ximhāi

ne gui manda ɯ bɯya,”

bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn a ra David 'bɯ mí bɛnba rá Hogandəhi Ojə nanguē 'be'a da 'yɔt' ra Cristo. ³⁷Gueɛ ra David bi 'yɛmbi rá Hmu a ra Cristo. Hague nja pe ne rām bom'beto a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Pe nu yu ja'ɪ, bi 'yɔmanho gātho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i ɔt'ɯ yu xānbate niɟə

³⁸Ne bi thoqui bi xānba yu ja'ɪ a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Gam fāhmbə nanguē a i xi ahɯ yu xānbate niɟə, nguetho hont'a ran 'yɛts'i i ɔt'ɯ ne di ho da hye yu pahni xɯ mba guepə i 'yo, ne di ho da mba ma zengua bə ja yu tāi, ³⁹ne di ho da hyux bə ja yun thuts'i xun ho bə ja yu niɟə, ne di ho yú mbədi din sihme bə ja yun sihme ɯ, ⁴⁰ne i haɣpi 'be'a gātho bi ts'ocpa ɯ yu xisu xon du yú ndø, ne sā nya'a thoho in yaɲə Ojə ngue i nde da t'ɛmbi xun ho tho yú mbui. Man'da xun ngu ran ɯnbi da nu ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bɯ na nu Ojə

⁴¹Ne mi hupə ra Jesús bə mí ja ra huada guepə i pa njət'i ra mbeti rán t'unni Ojə. Ne in nu bə i cāt' ra mbeti ɯ yu ja'ɪ bə ja ra huada. Ne bi nu xun ngu yu mbeti bi thopə ngue xun ngu ra mbeti bi gārpə ja ra huada n'da ngu n'da ɯ. ⁴²Ne bi zøm bə n'da ra hyoya xisu xi du rá

ndø, ne bi gät'i yocentavo thoho.

⁴³Ne nu'bu mi nu a bi 'yøt'a ra xisu buya ne bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü nuna zü hyoya xisu man'da xun ngu di muui a bi gärpü ja ra huada xinda gue'u gätho mi'da. ⁴⁴Nguetho gätho ü mi'da bi gät'a i pongui, pe nuna ra xisu madague i hyoya na, pe bi gät'i gätho mi pe'ts'i, bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra danija

13 Nu'bu mi bøm bu ja ra danija ra Jesús ne yú xädi, nu'a n'da bi 'yæn'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nü ra nija, emme xü ndoho yu do n'yohü ne emme mahotho.

²Mi dāh ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Guin nuhü ngue mahotho ne emme ndoho yu do, pegue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yemp'u.

Yú hmeþya ngue rán zegui

³Ne nu'bu mi zøm bu ja ra nyuni Olivos, bi hyupü ra Jesús, he't ra danija. Ne hont'u yú xädi mi 'bühmbü bu. Ne nubüya ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua ne ra Andrés:

⁴—Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija gá xije, bi 'yæn ü. Nda'a ni hmeþya da hnu 'bu din ja a guim ma, t'emp'a ra Jesús.

⁵Mi dā a ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Gam fähmbü njon da hyä ahü, ⁶nguetho xun ngu ba xhe ngue sä da 'yæna: “Nugä, guecä drá Cristogä,” da 'yæn'u. Ne xun ngu ü da hyät'i.

⁷Ne nu'bu gui 'yøhmbü yu sui ne'bu da hma ngue din ja yu sui, o

guin suhü nguetho jatho din ja ü. Pe nu'bu din ja ü xinga gue'bu ran zegui 'bu. ⁸Nguetho nu yu ja'i bu 'da yu häi din suhmi yú mijä'ihü. Ne nu 'da yu ts'ut'abi din suhmbü yú mits'ut'abihü, ne din ja yu 'yañhäi, ne xun ngu yu niði din ja ra thuhu ne yun 'yo'ts'i. Ne guehya yú mbüdi yun unbi ya, bi 'yemp'u.

⁹Ne xø bi 'yæn'a:

—Ne gam fähmbü njon di 'uec'ahü bu ja rá 'yu Ojä, nguetho da mba ma dä ahü bu ja ran juänbate, nepü ja yú nija ma mijudíohü da 'bep'ahü, ne nangue guí ec'yeigahü da ts'on'nahü bu 'büh yu ts'ut'abi, nepü 'büh yu dats'ut'abi ngue da ts'ep'ahü. Ne xun ho 'bu din jabü ne gue'a dí zä gui xihmbü mam hmangä ü. ¹⁰Pe m'bet'o thoho da mba nsifi gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø ü. ¹¹Ne nu'bu da zix ahü di dä ahü bu 'büh ra ts'ut'abi, pe him 'be gui hyonsehü 'be'a gui mamhbü 'bu da mba ma juän'ni ahü, nguetho nu'bu bi zøn ra ora da t'an'nahü, hont'a rá Hogandähi Ojä da zä di ben'nahü 'be'a gui mamhbü. ¹²Ne nu n'da ran 'yohü di manda da tho rán 'yohü, ne nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'u. Ne da ndants'u yú ts'unt'u din tunhdü ü yú ta ne yú mbe ne di manda da tho rá ta ne rá mbe 'da yu ts'unt'u. ¹³Ne gätho yu ja'i da zan ahü nangue a guí ec'yeigahü. Ne nu'u to'o gätho da hyät yun unbi gue'bu go rán zegui, gue ü dim pø ü, bi 'yemp'u.

¹⁴Ne bi thoqui bi xi ü:

—Ba x a n'da ra ts'edi xun ts'o ngue di ts'oni gätho. Ngubü bi man ra Daniel gue rá pøngahyā Ojä. Ne

nu'bu gá nuhú dim 'bäpu guepu hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmbu gyú menguhú bu Judea, gui mbähä bu ja yu t'øhø guin 'yámhbú bú. Nu a to'o da nu ra söcuq i ja ua, da 'yẽ't'ambú na. ¹⁵Ne nu'bu bin ja a, to'o i 'bäpu goxthi hin da yurpu mbo rá ngu, hin da bẽni ja 'be'a 'be da hyats'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶Ne nu'a to'o 'bäpu ja yú huqhi hin da mbeng bú ja yú ngu ngue ba çá yú coto, 'bex gue da 'datho bú. ¹⁷Huẽcate u yu xisu in haq'uhni ne u 'buh yú 'uere yu pa u. ¹⁸'Yäfu rá mate Oja ngue hin din ja ahú ran 'dagui 'bu yu pa xun se xøhma hin da zä gui 'dahmbú. ¹⁹Ne nu'u yu pa u, din ja xun ngu yun unbi hin jam'bu n'dandí xøn ja gue'bu go rá mbúdi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, him man'dandí din ja yun unbi tengu u. ²⁰Pe nangue u yú 'yẽç'yẽi, Oja di japi hingui ngu yu pa din ja yun unbi, nu'bu hin'na njon xtam bongui, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²¹Ne bi thoqui bi ma, bi 'yẽna:

—Ne nu'bu da si ahú: “Dami hyanthú, 'bucua ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t'ẽn ahú. O gue da t'ẽn'ahú: “Ba nuhú 'bupú ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t'ẽn ahú, pe o guí çç'yẽihú. ²²Nguetho xun ngu dim 'bu u yu hyäte Cristo ne yu hyäte pøngahya da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e nguetho i nde da hyät yu 'yẽç'yẽi gue bi huanh Oja, 'bu da zä da hyät'u. ²³Pe nde'bu gam fäsçhú nguetho ya dá xi ahú 'be'a gätho din ja m'bejua, bi 'yẽn'a ra Jesús.

**Nu'a din ja 'bu bi zøcua
mahøn'a ra Jesús**

²⁴Ne xø bi 'yẽmp'u yú xädi a ra Jesús:

—Ne nu'bu ya bi guah yun unbi, nu a ra hyadi di 'beh rá ts'edi ne ra zana him man ja rán nequi. ²⁵Ne nu yu sø da dägui. Ne gätho mi'da di 'beh yú ts'edi u gä bí ja bú mahçts'i, di 'yáni. ²⁶Ne nubúya da hnugui ba çcä ua ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä bú ja yu güi, dan 'yo'be xun ngu ma ts'edi ne dam mixte xun ho. ²⁷Ga pen'du yúm 'behni Oja mahçts'i búya, di pet'u gätho xtá huahni guecua gätho na nguni ra ximhäi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²⁸Nuya da zä gui paqmbú 'be'a gue nin t'uti i ut'ahú 'da yu za. Nu'bu bi bøx yú 'dogui u yú 'ye guí paqmbú mi ts'utho din ja ra hyethe búya. ²⁹Ngutho 'bu ya bin ja gätho u dá xi ahú, gui paqmbú ngue mi ts'utho ba pengä ua mahøn'a búya, bi 'yẽna. ³⁰Majuqni dí xi ahú di 'butho ua 'da ahú 'bu bi mbúdi din ja a dí xi ahú. ³¹Mahçts'i da guadi, necua ja ra häi, pe nu'a mam hmangä hin jam'bu da gua a.

³²Pe nu'a ra pa a, njongui paqi 'be'a ní ora din ja a dí m mangä, xinga gue u yúm 'behni Oja 'bupú mahçts'i, xinga guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi dí paqi. Hønt'a Oja ma Ta i paqi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

³³Ne xø bi 'yẽna:

—Thocpa thoho gan nuhmbu tengu'bu hin gui tonspahú ra t'aha. Ne xinga n'da zi ora gui pumbẽnihú Oja ne thocpa thoho gan yaqú a, nguetho hin guí paqmbú nda'a ni pa ba pengä mahøn'a. ³⁴Tengu n'da ran 'yohú bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un yún t'ẽdi yú 'yẽhe ngue di jamansu bú, n'da ngu n'da bi xi a da 'yøt'e. Ne bi xi a ra mbängoxthi

ngue hin di tonspa ra t'aha. ³⁵Ne ngutho dí xi ahú, dami tømhbú tengu 'bú gan áthahú nguetho hin guí pähmbú 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'bú bin de, o gue'bú made ra xui, o gue'bú bi mbah yú öni, o gue'bú bi hyats'i. ³⁶Nguetho hin guí pähmbú nda'a ni ora ba ɛcä, xi'bú ba ɛcä ne ga tın ahú bú gdi ähmbú. ³⁷Ne nu'a dí xi ahú, ngutho dí xicä gätho mi'da: “Dami tømhbú,” bi 'yemp'ú yú xädi a ra Jesús.

**Yú ngurbi yú judío i nde 'bex
gue da bent'a ra Jesús**

14 Ne man yopa da dät ra pa 'bú mi bən a xí 'yot' ma mbombötahe bú Egipto dyu judíohe. Nu yú ngurpa mbäjä büya ne yú xänbate nijä bi bəni 'be'a ni fehni da xi a ra Jesús guepu da zä da bent'i ngue da hyo. ²Ne bin 'yemzehe ú: —Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benthú ne xøhma din cue yú ja'i, bi 'yən ú.

**N'da ra xisu bi naspa ra
'yęthi rá yą ra Jesús**

³Ne mi 'bupú ra Jesús bú ja rá ngu ra Simón bú ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hęmb ra t'axca'ya 'bú mam 'bet'o. Ne nu'bú mi sihme bú ra Jesús bi zøpu n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'ot'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yęthi ęmme yuman'u a, ne xun ngu di muui a. Bi xecpa rá nde büya ne bi naspa rá yą ra Jesús. ⁴Nu'ú 'da mí 'bupú, bin cue ú büya ne bi 'yən ú: —Hanja bim 'betho ra 'yęthi ne xum hmadi di muui. ⁵Mi sä xtá 'bä xtın t'un yú hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yęthi, bi 'yən ú.

Ne bi numan'ú ra xisu ú. ⁶Ne nu ra Jesús bi 'yęmp'ú:

—Hanja guın jahú bú, o guidi pahmbú ra xisu nguetho xun ho bi 'yørcä na. ⁷Nu'ahú thocpa thoho gam 'bühmbú yú hyoya ne hont'a go ma pa da zä gui fäxhú ú. Pe nugä hinga thocpa thoho dam 'bühmbú. ⁸Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e, bi hoga ma ngøc'yęi ngue da t'ägä bú ja ran 'yägüi. ⁹Majuani dí xi ahú gue hønóbú go hapú da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fęn a, bi 'yęn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰Nu'a ra Judas Iscariote büya, ngue'a n'da yú xädi ra Jesús, bi mba bú 'buh yú ngurpa mbäjä bi xifi di dáp'a ra Jesús. ¹¹Ne bi hyu yú mbui ú yú ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas büya mi honi jam'bú di dä a ra Jesús.

Bin sihmehú ra Hmu ú yú xädi

¹²Nu rá mbüdi ra pa ra dämpeti ngue ran dąbaxjua i ts'i ra thuhme hin'yú rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yú xädi ra Jesús bi 'yęmbi:

—Hapú guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yęn ú.

¹³Ne nubüya bi xi ú yoho yú xädi: —Ni mbe bú ja ra dąhnihi Jerusalén, ne nu'bú gá nuui bú n'da ran 'yohú i tu n'daxaro ra dehe gui tenui bú da zøni. ¹⁴Ne nu'bú gá sømhbú gui 'yęnui a ra mengu bú: “Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hapú i ja a ra cuarto ngue

ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua," gui 'yɛnui. ¹⁵Ne nu'a bɔya da 'yut'au i n'da ra cuarto i ja bɔ magats'i xɔn ndoho ne mahoqui. Guepɔ ja gui hocui bɔ a ran sihme ga sihɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶Bi mba yú xádi bɔya ne bi zɔm bɔ ja ra dahnihni Jerusalén ne bi dɔm bɔ gátho 'be'a xi sifi. Gátho bi hocpɔ 'be'a da zi bɔ 'bɔ bin de, ne bi mbeng bɔ 'bɔh ra Jesús bɔya.

¹⁷Nu'bɔ min de ts'ɔ, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yú xádi bɔya.

¹⁸Gátho bin sihme ɔ. Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ:

—Majuɔni dí xi ahɔ, dí sihmehɔ ua n'da gue di dägä, bi 'yɛmp'ɔ.

¹⁹Nu yú xádi bɔya bi du yú mbui, n'da ngu n'da bi 'yänni:

—Ha guecä, bi 'yɛn'a.

²⁰Ne nu'a ra Jesús bi dät'ɔ:

—Go gue'a n'da gue gue'ahɔ gui 'de'mayoho ahɔ gue dí comh ma mbohi'be. ²¹Majuɔni nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengu nt'o't'i nanguecä. Pe í huɛhi maha a ran 'yohɔ ngue di dägä. Man'da xɔn ho 'bɔ hin xtim 'bɔ a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²²Gátho na sihme ɔ bi hyaç man'da ra hme ra Jesús, bi un ra jamadi Oja, bi xeni ne bi darpa yú xádi bɔya.

—Dami sihɔ na. Guehna nam bɔn'a ma ngɔc'yeigä na, bi 'yɛmp'ɔ.

²³Ne bi dec'a ra vaso mi po a nzai mi si ɔ. Bi un ra jamadi Oja ne bi un'dɔ bɔya, bi zi n'da ngu n'da ɔ.

²⁴—Guehna tengu 'bɔ ma jigä na, i ɔt' ra 'da'yo nhogui, dim fäni dí yanba yú te yɔ ja'í 'bɔcua ja ra ximhäi. ²⁵Majuɔni dí xi ahɔ, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bɔ

bi zɔn ra pa ga si ma'da'yo bɔ di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi badi gue a ra Pedro da gɔn'a

²⁶Ne bin tu a n'da rá thuhu Oja ɔ bɔya. Bi bɔm bɔ mi sihme ɔ ne bi mba bɔ ja ra nyuni Olivos. ²⁷Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ yú xádi:

—Nu'ahɔ dí paçä ngue gui 'dahmbɔ, gui sogahɔ nán xui ya, tengu nt'o't'i bɔ ja rá m hman Oja i ɛna: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uɛxt'ɔ yú de'yo,” i ɛm bɔ ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸Pe nu'bɔ dá thambɛnigä dan tɔmhɔ bɔ Galilea, bi 'yɛmp'ɔ yú xádi a ra Jesús.

²⁹Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gátho da 'dah ya 'da, pe nugä hin ga soci'i.

³⁰Nu ra Jesús bi dɔ'a bɔya:

—Haha, dí pacä 'be'a gui 'yɔt'a ra xui jabɔya, ná hyundi xqui cɔngä 'bɔ bi mbah ná yondi ra ɔni, bi 'yɛn a.

³¹Pe nu'a ra Pedro man'da nts'edi bi 'yɛn'a:

—Nugä hin ga cɔn'a i madague'bɔ 'darpɔ ga tuui, bi 'yɛmbi.

Ne 'da'angu bi ma gátho ɔ mi'da yú xádi bɔya.

**Ra Jesús i tu rá mbui ne gue'a
ra ora da nu yun unbi a**

³²Ne bi yurpɔ ja ra nuɔdɔni Getsemaní guepɔ ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús bɔya bi 'yɛmp'ɔ yú xádi:

—Hyuhmbɔ ua gátho ahɔ, 'be dán yağä'be Oja ua nan jongua ts'ɔ, bi 'yɛn'a.

³³Ne nubɔya bi zixa ra Pedro, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Ne nu ra

Jesús ɛmme bi hyundumbui ne bin su. ³⁴Ne bi 'yɛmp'ɛ:

—ɛmme tu ma mbui, ɛna da hyog ra dumbui. Gui cohmbu ua ne gan äthəhə, bi 'yɛmp'ɛ.

³⁵Ne bi mba bu njom bu ts'ɛ. Bin danyahmu bu ja ra häi bin yaui Oja, gue'bɛ da zä hin da nu ran ɛnbi a da nu. ³⁶Ne bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gätho da zä gui 'yot'e. Dami 'uegä a ran ɛnbi. Pe hin dín nde gue gue'a ma pähä zehə ga øt'ä pe gue'a go guí nde da t'ot'e, bi 'yɛna.

³⁷Ne bi mbeng bu xi go ɛ hyu ne bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí əha. Ha hingui sä xquin äthə n'da ora.

³⁸Damin äthəhə ne gui 'yäfɔ Oja ngue gui serbahə 'be'a di bɛn'nahə ra zɪthu. Nu rá mbui n'da ja ra pähä nangue ran ho, pe nu rá ngøc'yɛi n'da xən güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹Ne bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yaui Oja ne guexta'a bi xifi. ⁴⁰Ne nubəya bi mbeng bu bá co ɛ hyu ne bi dɪm bu i əha nguetho ɛmme mí ndet'əha ɛ. Janangue nu'bu mi zo ɛ hingui paɔi 'be'a dí dɔ ɛ. ⁴¹Ná hyundɪ bán yaui Oja, 'bu mam bá pengbu bá co ɛ hyu, ne bi 'yɛmp'ɛ:

—Ahmahə ya, damin säyahə ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴²Dami ndanshu, ga mbähä dan c'athə a di dägä, ya häntua, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'ɛ yún suiɦu

⁴³Gätho ná yəɦu yú xädi 'bex bi zøm bu ra Judas, gue'a n'da rá xädi.

Ne xən ngu yu ja'i bi zix'a, mi ha yú juai ne yu ts'at'ɛgui. Ne gue'ɛ yám 'behni yu ngurpa mbäja ne yu xänbate nija ne yu daç'yɛi. ⁴⁴Ne nu'a ra Judas ya xí xi ɛ: “Nu'a ga sɛspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthə buya ne gui sixhə, ne hin gui thøhmɛbɛ,” xi 'yɛmp'ɛ min 'yohə. ⁴⁵Janangue a nu'bu mi zøpɛ mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yɛmbi.

Ne bi zɛspa rá 'yogu. ⁴⁶'Bex bi bent pəya. ⁴⁷Ne 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohə ra Jesús ne bi zɛcpa rá zagu rá 'yɛɦe ra dambäja. ⁴⁸Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ bi bent'i:

—Ha guí ɛmhɛbu drá begä ngue guá həɦu ni juaiɦu ne ni zahə ngue gui bentcaɦu. ⁴⁹Gätho yu pa dám 'buhmbɛ, dá xän'nahə bu ja ra danija ne hin gá bentcaɦu bu. Pe ja xi jabu thoho, ngue din ja a nt'o't'i bu ja rá m hman Oja ngue mi hma din ja, bi t'ɛmp'ɛ yám 'behni yu mbäja.

⁵⁰Pe nu'ɛ yú xädi buya gätho bi 'dagui, bi zøpɛ a ra Jesús.

Ra ts'unt'ɛ ngue bi 'dagui

⁵¹Hønt'a n'da ra ts'unt'ɛ bi den'na 'bu mi ts'ix a ra Jesús, dim pät'a ra the'bøt'e, ne mí ɛn ɛ ne'a xtám bent'a. ⁵²Pe nu'a hønt'a ra the'bøt'e bi bentpa a, ne bi 'dah pəya ne bin 'yo mánxi bu ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh yu mbäja

⁵³Nu'bu mi mba ma dä bu 'buh ra dambäja, bim peti ɛ ma ngurbihe ngue yu ngurpambäja ne yu daç'yɛi ne yu xänbate nija. ⁵⁴Ne nu ra

Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bu ni mba, gue'bu go mi zom bu mbo rá mbä't'i rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbu bu u yu asmayo nija, bin taspihu u. ⁵⁵Nu yu ngurba mbäjä ne gätho u mi'da i ot' ran juanbate, mi honi to'o da ma xun ho 'bepu dí yap'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xun ngu u bin ya pe xinga n'da u bi ma njuantho. ⁵⁶Xun ngu bi man yu fehni pe him bin tün yúm hma. ⁵⁷Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni u, ne bi 'yæn u:

⁵⁸—Nuna ran 'yohu bi ma ne bi 'yæna, “Nugä ga yø't' ra nija ua, nt'øt'e yú 'ye yu ja'i, ne nu'bu ná hyupa ga hēcä n'da ngue hinga nt'øt'e yú 'ye yu ja'i,” bi 'yænna ran 'yohu, ne nugähe dá øhmbu 'bu mí 'yænna, bi 'yem büya.

⁵⁹Pe xinga gue'u bin tün u yúm hman u. ⁶⁰Pe nu ra Jesús bin hētho. Njo'o to bi dati. ⁶¹Nu'a ra ngurpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'u i Ojä nuixte rá ts'edi.

⁶²Nu ra Jesús bi dati:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Ojä madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá pengä, ba ecä bu ja yu güi, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁶³Pe nu'a ra dambäjä bi dænse rá pahni, embi hinguí espa Ojä ra Jesús nangu a bi ma. Ne bi 'yem büya:

—Ya hin ga homhbu mi'da yu testigo, ⁶⁴ne dá øhmbu ya ngue hinguí espa Ojä na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhbu ga ørpahu ya, bi 'yæn a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man u ngue dí un ran ts'embi ngue da hyo.

⁶⁵Nu'u 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mbe'mi ne bi 'yæmbi, “Grá pøngahya, man ya, to'o bi mbep'a'i,” bi 'yæn u. Ne nu yu asmayo bu nija emme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

⁶⁶Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbä't'i, bi thopu n'da ra xisu ngue rá 'yæhe ra dambäjä. ⁶⁷Ne bi nu'a ra Pedro din taspí, bi hye't'i ne bi 'yæmbi:

—Æna ne'e gmín 'yohu ra Jesús ra mengu bu Nazaret, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁶⁸Pe nu'a ra Pedro bin cøni.

—Hin dí pađi 'be'a nam bøn'a guím ma, bi 'yæn a ra Pedro.

Ne bi 'uegue bi mba bu hänt ra goxthi. Ne bi mbah ra tamfø büya.

⁶⁹Ná ya'a ts'u büya xø bi thopu ra 'yæhexisu bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yemp'u 'bupu:

—Nuna ran 'yohu, min 'yohu u mi ten'na ra Jesús.

⁷⁰Pe nu'a ra Pedro bin cøni mahøn'a. Ná ya'a ts'u büya, guese u mí 'bupu mi 'bäh ra Pedro bi 'yæn u:

—Majuani guín 'yohu u nguetho grá mengu Galilea ne 'da igu bu gná yahu u, bi t'emp'a ra Pedro.

⁷¹Nu'a ra Pedro büya bi 'yemp'u:

—Nu'bu him majuani dí xi ahü, Ojä da zegbä, janangue dí xi ahü, hin dí paçä a ran 'yohu guí mamhbu, bi 'yæn a.

⁷²'Bex bi mbah ná yondí ra tamfø büya. 'Bex bi bæn a ra Pedro 'be'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yæmbi: “Dí paçä ngue ná hyundí xqui cøngä 'bu bi mbah ná yondí ra øni,” xí 'yemp'a ra Jesús. Ne nu'bu mi bæn a

xí 'yøt'e, bi du rá mbái ra Pedro ne 'bex bin zoni.

**Ra Jesús bi mba ma dā bũ
bũh ra ts'ut'abi ra Pilato**

15 Nu'bũ t'uxudi tho, nu yũ ngurba mbäjä ne yũ dɔc'yɛi ne yũ xänbate nijä ne gätho ɯ mi'da ma ngurbihe dyú judíohe, bin yäse ɯ. Ne nubɣya bi zix a ra Jesús ngue di dáp'a ra Pilato. Bin thɔt' 'bũ mi zits'i. ²Ne nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi yũ judío, bi 'yɛmp'a.

Bi dɔ a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yɛna.

³Ne nu yũ ngurpa mbäjä ɛmme bi yapi. ⁴Janangue a nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús mahøn'a, bi 'yɛmbi:

—Hanja hin ni thɔtya i di yapi'i. Ne xũn ngu 'be'a gätho i xil'i, bi 'yɛmbi.

⁵Pɛ nu ra Jesús guexta'a him bi dɔt'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

**Ra Jesús bin t'un ran
ts'embí ngue da du**

⁶Nu'a ra pa ram peti ra mbaxjua, zai di thø a n'da ra ofädi ra Pilato hønt'a go nda'a da man yũ ja'i. ⁷Ne min ofädi n'da ran 'yohũ i Barrabás, 'darpũ mi ofädiũ ɯ 'da'ingu bi 'yøthũ ngue bin hote ɯ, bi dũm'ma n'da ra sui. ⁸Nu'bũ mi zøh yũ ja'i xũn ngu bũ mi 'bũh ra Pilato, nu'ɯ bi xih ra Pilato di thøcpa n'da ra ofädi tengu nzai bi 'yøt' 'bũ ra pa ram peti. ⁹Janangue a nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɯ:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abiũ gyú israelhũ, gyú judíohe, ga thøc'ahũ, bi 'yɛmp'ɯ.

¹⁰Nguetho mi paħ ra Pilato di seya thohoba ra Jesús yũ ngurpa mbäjä 'bũ mi dáp'a. ¹¹Pɛ nu yũ ngurpa mbäjä bi parpa yũ ja'i gue'a ra Barrabás da 'yäh yũ ja'i. ¹²Nu ra Pilato xø bi 'yɛmp'ɯ mahøn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abiũ, gyú israelhũ, gyú judíohe, 'be'a ga ørpä na bɣya, bi 'yɛn'a.

¹³Nu yũ ja'i bɣya nts'edi bi 'yɛn ɯ: —Go gui cuarpũ ja ra pont'i na ra Jesús.

¹⁴Pɛ nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɯ:

—'Be'a gue man ts'o xũ 'yøt'na, bi 'yɛmp'ɯ.

Ne nu'ɯ yũ ja'i man'da nts'edi bi 'yɛn ɯ:

—Go cuarpũ ja ra pont'i na, bi 'yɛn ɯ.

¹⁵Nu ra Pilato bi nde da 'yørpa rá pähä yũ ja'i, janangue guehma go bi thøcpa a ra Barrabás. Ne bi manda da mba m'bei a ra Jesús ne da mba ma cuati bũ ja ra pont'i.

¹⁶Nu yũ dofui bɣya, bi zixa ra Jesús bũ mbo guerpũ ja yän säya yũ dofui, ne bi zo ɯ gätho yú mindofuihũ 'bũpũ. ¹⁷Ne bi mba ma hete n'da ra pahni xũn jũpoi a ra Jesús ngue tengu he yũ ts'ut'abi, ne nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yũ 'yũ'uini nguetho bi den thoho. ¹⁸Ne bi zengua ɯ ne bi 'yenspa yú biba ɯ: “Damim 'bũmanho gra hmuts'ut'abi yũ judío,” bi 'yɛmp 'bũ mi denthoho.

¹⁹Ne bi despa rá yã yũ za ne bi zots'i, ne bin danyahmu, ɛna i thãnde pegue bi denthoho. ²⁰Nu'bũ mi jua'a bi denni bi tonsa a ra pahni xũn jũpoi ne bi het'a rá pahni zɛhe. Bi gũc pɣya ngue bi zits'i da 'døm'pũ ja ra pont'i.

**Ra Jesús bi mba ma cuati
bũ ja ra pont'i ne bi du**

²¹Ne nu'bu mi mba bũ 'yu, bin c'athũ ra Simón, ra mengu bũ Cirene, rá ta ra Alejandro ne ra Rufo, bí 'yẽ a huãhi a. Ne nu yũ dofui bũya bi 'yørpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús.

²²Ne guepũ ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yaxmu.” ²³Ne nu'bu mi zòm bũ, bin t'un ra vino ngue ma uants'i n'da ra 'yẽthi xũn ju a ra Jesús. Pe nu'a him bi zi a.

²⁴Ne nu'bu mi 'dòm'pũ ja ra pont'i bũya, nu yũ dofui bi 'yõt'a n'da ran tãha Ʃ nanguie yá he ra Jesús ngue i nde da bãdi nda'a ní 'bø't'e da gaxa n'da ngu n'da. ²⁵Gũto xudi 'bũ mi mba n'dø'mi bũ ja ra pont'i a ra Jesús. ²⁶Ne mán t'ø't'i bũ ja ra pont'i a í yap'a bi 'yẽna, “Rá hmuts'ũt'abi yũ judío na,” ẽm bũ.

²⁷Ne bi mba ma cuatihũ ra Jesús yoho yũ bẽ. 'Da a n'da yũ pont'i. Ne bi 'bãm'pũ ja rán 'yẽi a n'da ne bi 'bãm'pũ ja rá gãha a man'da. ²⁸Ne nuna bin ja, mi mam bũ ja rá t'ohni Ojã maya'bũ, bi 'yẽna: “Da t'ẽmbi ngue 'da'anguui Ʃ yũ dãdits'oqui a.” ²⁹Ne nu yũ ja'i bi thopũ, bi Ʃcpi ne bi denthoho, bi 'yẽmbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijãhũ ne hyupa tho gui hyøh mahøn'a. ³⁰Sã gui çapũ ja ra pont'i ya 'bũ, ne gan yãnse, bi 'yẽmbi.

³¹Ne ximangutho bi man Ʃ yũ ngũrba mbãjã bin 'yẽmp'ũ:

—Nuna, bi yãnba yú te Ʃ 'da, pe hingui sã din yãnse ya. ³²Gan nuhũ ra Cristo, rá hmuts'ũt'abi yũ judío

'bũ ba çapũ ja ra pont'i, gan nugãhũ, ne ga ẽç'yẽihũ bũya, bi 'yẽm 'bũ mi denthoho. Ne Ʃ mi cuathũ bũ, bi Ʃcpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

³³Nu'bu mi zøn a huxhyadi bũya bim 'bexui gãtho ra hãi, ja gue'bũ mi zøn a hyunde bin nequi mahøn'a.

³⁴Ne nu'a ra ora a ẽ xø i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yẽna: —Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'yẽna. Nde da ma: “Ma Ojã i, ma Ojã i, hanja xcã hyega thoho.”

³⁵Nu'bu mi 'yø Ʃ 'da 'bũpũ, bin 'yẽmp'ũ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'yẽmp'ũ.

³⁶Ne bán ti a n'da mí hã n'da tengu ra fũnjo xí 'yot'i, bi fospũ ja ra vino xũn ju, ne bi ndøct'a n'da ra xithi. Pi uãspa ra Jesús ẽmbi da zi, ne bi 'yẽmp'ũ min 'yohũ:

—Pe 'bẽ ga undã na, ga nuhũ 'bũ da zøh ra Elías di tongui, bi 'yẽmp'ũ.

³⁷Pe nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi ne 'bex bi du. ³⁸Ne nubũ mbo ra dãnijã 'bex gue bin xengui nde ra 'bø't'e mi ndam bũ. Bá fũh magãts'i ne bi zøtahãi a bin xeni. ³⁹Ne nu'a rá hmu yũ dofui, mi hẽt'a ra Jesús bi mba 'bũ mi du, ne bi 'yẽna:

—Majuãni nuna ran 'yohũ na, rá Ts'ũnt'ũ Ojã na, bi 'yẽn a ra hmudofui.

⁴⁰Ne mi 'bũpũ 'da yũ xisu bũ ma'ueni ts'ũ, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, ne nu'a man'da ra María, ra mengu Magdala, ne nu'a man'da ra María, rá mbe ra Jacobo ne ra José.

⁴¹Guehya yũ xisu mi ten ra Jesús

'bũ mi 'bũpũ Galilea nẽ mi fãts'i. Nẽ
 Ʃ mi'da yũ xisu bi den 'bũ mi mba
 bũ Jerusalén, mi 'bãpũ.

Jesús bi mba nt'ägũ

⁴²⁻⁴³Nẽ ya bin de, nẽ mim bẽni da
 'yãcpa n'dihi rá ngøc'yeyi ra Jesús
 nguetho mi ts'ũtho da dũ'ma ra pa
 ran ts'ãya, nẽ nu ra pa ran ts'ãya
 njongui sã da t'ã a. Janangue a
 nu ra José ra mēngu Arimatea, bi
 hyut'anzambũ bi mba bán yãui
 ra Pilato, bi 'yãp a rá ngøc'yeyi ra
 Jesús. Nu ra José n'da rá ngũrbi yũ
 jã'i israel, pẽ gue'a n'da majuãni
 mi ẽc'yeyi Ojã nẽ mi tøm'ma ra pa
 di manda ua rá ts'edi Ojã. ⁴⁴Nu ra
 Pilato bi hyonya thoho 'bũ mi sifi bi
 du ra Jesús. Nẽ nubũya bi mbẽhna
 n'da ba si a rá hmu yũ dofũi ngue
 da 'yãn 'bũ majuãni ya bi du. ⁴⁵Nẽ
 nu'bũ mi man a rá hmu yũ dofũi
 gue bi du, nu ra Pilato bi 'yẽmp'a ra
 José:

—Da zã gui tuxa rá ngøc'yeyi ra
 Jesús 'bũ.

⁴⁶Nu a ra José bũya, bi dãn a n'da
 ra 'bø't'e nẽ bi mba bi tongba rá
 ngøc'yeyi ra Jesús, nẽ bi mbant'a ra
 'bø't'e xi dãi nẽ bi cũ't' pũ ja n'da
 ra hyãdo gue ran 'yãgui xí mba
 nthẽqui bũ ja n'da ra t'ũmba'ye. Nẽ
 bi juaspa n'da ra xĩndo xũn ndoho
 bũ ja rá goxthi ran 'yãgui. ⁴⁷Nẽ nu'a
 ra María, ra mēngu bũ Magdala,
 nẽ man'da ra María ngue rá mbe a
 man'da ra José, bi nu hapũ bi jãt'i.

Bi dãmbeñi ra Jesús

16 Nu'bũ mi thoh ra pa ran
 ts'ãya, nu'a ra María ra
 mēngu bũ Magdala, nẽ ra María rá
 mbe a man'da ra José, nẽ man'da

ra xisu ngue ra Salomé, bi dãn
 yũ 'yẽthi ngue yũman'u ngue da
 mba bũ ja ran 'yãgui da gospa
 rá ngøc'yeyi ra Jesús, tēngu man
 t'øt'ehe dyú judíohe. ²Nẽ nt'ũxudi
 dã ndomingo 'bũ mi bøx ra hyadi
 bi mba bũ ja ran 'yãgui Ʃ bũya. ³Nẽ
 bin 'yẽmzẽhe Ʃ:

—To'o da zã di 'uec'a ra do bí
 juaxpũ ja ra hyãdo, bi 'yẽn Ʃ.

⁴Nẽ nu'bũ mi zøm bũ bi nu bũya,
 ya ma 'ueque a ra do, ngue xũn
 ndoho. ⁵Nẽ nu'bũ mi yũrpũ ja ra
 hyãdo bũya, bi nu n'da ran 'yohũ
 mi hupũ rá hyo ngue rán 'yeyi ra
 hyãdo, mi he n'da ra pahni xũn
 t'axi. Nẽ nu'Ʃ yũ xisu bin su 'bũ mi
 nu. ⁶Pẽ nu'a, bi 'yẽmp'ũ:

—O guín suhũ. Dí paçã guí
 homhbũ ra Jesús ra mēngu Nazaret,
 ngue bi 'døm'pũ ja ra pont'i, pẽ bi
 dãmbeñi a, njo'o ua ya. Dami nuhũ
 ua mí 'bẽni, bi t'ẽmp'ũ yũ xisu.

⁷Nẽ xø bi 'yẽna:

—Pẽ nuya ni mbähã gui xihmbũ
 ra Pedro nẽ'Ʃ mi'da yú xãdi nẽ
 gui 'yẽmfũ gui tĩmhũ bũ Galilea
 a ra Jesús tēngu tho bi xi ahũ," bi
 t'ẽmp'ũ yũ xisu.

⁸Nẽ nu'Ʃ yũ xisu bũya 'bex bi
 bøn'a n'dihi bũ ja ran 'yãgui nẽ bá
 ẽ Ʃ, ẽmme di fet'ũ nguetho bin su,
 nẽ njo'o to min nde din yãhũ ngue
 bin su.

Ra Jesús bin tĩmĩ ra María Magdalena

⁹Nu'a ra Jesús bi dãmbeñi 'bũ
 xudi thoho ndomingo. M'bet'o
 thoho bin tĩmĩ ra María ra mēngu
 bũ Magdala, ngue gue'a xí hyønba
 thi yoto yũ zĩthu. ¹⁰Nẽ nubũya bi
 mba a ra María, bá xip'ũ yú xãdi

ngue bi dambɛni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yú mbui, ngue bi du ra Jesús. ¹¹Ne nu'bu mi 'yøde ngue bi dambɛni ne bi man a ra María ngue bi nuse, pe him bi 'yɛc'yɛi u.

Ra Jesús bin tɪmhbu yoho yú xädi

¹²Nubuya bin tɪmhbu mi yoho yú xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u. ¹³Ne nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xø bi nu mahøn'a, pe ngutho him bi 'yɛc'yɛi a bi man u.

Ra Jesús bi xi u yú xädi da mamp'a rá m hma 'bu mí ndex mahɛts'i

¹⁴Rán zegui thoho bin tɪmhbu gätho 'de'ma'da yú xädi ra Jesús. Mi hupɛ ja ra mexa u. Ne bi zu u nguetho him bi 'yɛc'yɛi a xi sifi ngue bi dambɛni a. ¹⁵Ne nubuya bi 'yɛmp'u:

—Ni mbähä gätho na nguni ra ximhäi, gui mamhbɛ ran ho ma'da'yo. Hønbu go hapɛ i 'buh yu ja'i gui xihmbɛ. ¹⁶Nu'a to'o da

'yɛc'yɛi ne din xixya, gan yanba rá te a. Pe nu'a hin da 'yɛc'yɛi, da nu ran unbi gätho yu pa mazai a. ¹⁷Ne nu'u to'o da 'yɛc'yɛigui xun ngu yu hmɛpya ga japi da 'yøt'u. Nangue ma ts'edigä da hyøn a thi yu zɪthu in 'yohu 'da yu ja'i, ne din ya 'dahma 'dan'yo yu nde, ¹⁸ne nu'bu da bent'u yu pozɛ nte da ja u, ngutho 'bu da zi ra 'yɛthi ngue ran däte, nte da ja u. Ne di japi da yan u yun zäman'u 'bu da gäspa yú 'yɛ, bi 'yɛmp'u yú xädi a ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i a ra Jesús

¹⁹Ne nu'bu mi gua a bi xih yú xädi, bi ts'ix bu mahɛts'i a ra Hmu, ne 'darpɛ ní conhui rá ts'edi Oja. ²⁰Nu'u yú xädi bi mba buya bi man rá m hman Oja hønbu go hapɛ bi mba. Ne nu ra Hmu bi japi da zä da ma xun ho ne bi japi da 'yøt' yu hmɛpya 'dahma da 'yɛc'yɛi yu ja'i yúm hman u. Ne høn't'a dí xi ahu ya.